

Nemzeti Adó-
és Vámhivatal

*Gazdasági folyamatok alakulása
Nógrád megyében
2021-ben*

2022. november 17.

I. Bevezetés

Elemzésünkben a 2021-es társaságiadó-bevallásokból összeállított gyorsjelentés adatai alapján vizsgáltuk Nógrád megye, s azon belül az 50 legnagyobb nettó árbevételt elérő, valamint az 50 legtöbb munkavállalót foglalkoztató vállalkozás gazdasági jellemzőit. A kiadvány a megyében székhellyel rendelkező, kettős könyvvitelt vezető, naptári évvel azonos időszakról beszámoló társas vállalkozások gazdasági helyzetét mutatja be, kiegészítve az eltérő üzleti éves gazdálkodók utolsó két időszak, valamint a csoportos adóalanyiságot választó gazdálkodók vonatkozó bevallási adataival. Fontos megjegyezni, hogy a rendelkezésre álló adatsorok a 2020-as és a 2021-es évek közötti változások kimutatására kevésbé alkalmasak, gondoljunk csak az eltérő üzleti éves gazdálkodókra, amelyeknél a 2021. évi bevallási adatok hiányában csak a 2020-as év alapján tudunk beszámolni (0,25 százalékos számarányukhoz képest jelentős gazdasági teljesítménnyel bírnak). Megnehezíti továbbá az összehasonlíthatóságot a csoportos társaságiadó-alanyiság is, főleg, ha a megyei csoporttag egy más megyei csoport képviselőhöz tartozik. Ezekon kívül még a nemzetközi számviteli standardok (IFRS) szerinti bevallást benyújtó adóalanyok folyamatosan változó körét, valamint a tevékenységüket megszüntető társas vállalkozásokat is figyelembe kell vennünk. Az eltérő szabályozást alkalmazók által benyújtott bevallások nem minden esetben biztosítanak tartalmi egyezőséget a társaságiadó-bevallással.

A korábbi években már megszokottak szerint a vállalkozások gazdálkodásának bemutatása során a főbb adatok tekintetében kitértünk a meghatározó nemzetgazdasági ágakra, valamint az egyes vállalati kategóriák jellemzőinek alakulására.

A bevallások számának alakulása ágazatok szerint

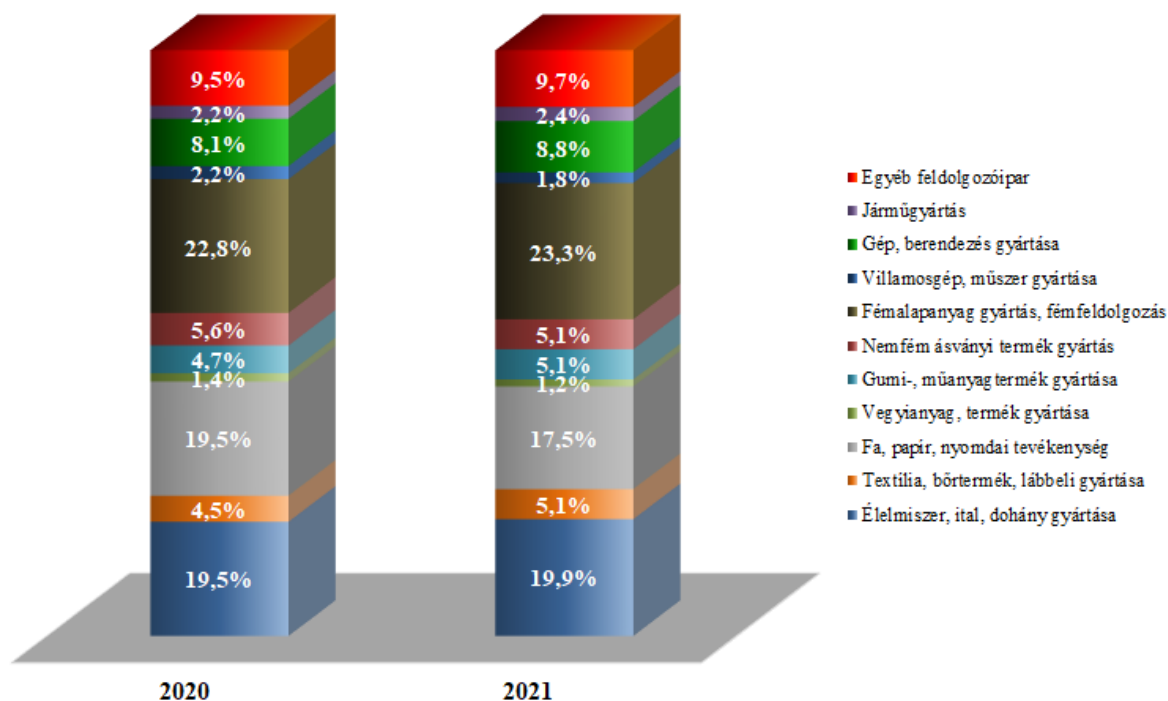
Ágazat	2020		2021		Index 2021/2020
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	176	5,1%	157	4,8%	89,2%
Bányászat, kőfejtés	7	0,2%	5	0,2%	71,4%
Feldolgozóipar összesen	359	10,3%	331	10,2%	92,2%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	3	0,1%	2	0,1%	66,7%
Vízellátás, szennyvizkezelés, hulladékgazdálkodás	25	0,7%	23	0,7%	92,0%
Építőipar	487	14,0%	483	14,8%	99,2%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	706	20,3%	659	20,3%	93,3%
Szállítás, raktározás	133	3,8%	129	4,0%	97,0%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	172	5,0%	166	5,1%	96,5%
Információ, kommunikáció	122	3,5%	128	3,9%	104,9%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	50	1,4%	62	1,9%	124,0%
Ingatlanügyletek	189	5,4%	177	5,4%	93,7%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	383	11,0%	369	11,3%	96,3%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	153	4,4%	143	4,4%	93,5%
Egyéb	506	14,6%	420	12,9%	83,0%
Megye összesen	3 471	100,0%	3 254	100,0%	93,7%
Nemzetgazdaság összesen	347 137		314 333		90,6%
Megye / Nemzetgazdaság		1,0%		1,0%	

A 2021. május 31-én társaságiadó-bevallás benyújtására kötelezett vállalkozások adataiból készített összesítés 3 254, a gazdasági teljesítmény szempontjából meghatározó, kettős könyvvitelt vezető társas vállalkozás összesített adatain alapszik.

Az elemzésben feldolgozott adózók száma közel 200-zal – 6,3 százalékkal – csökkent az elmúlt évhez képest. A kimaradt adózók közül az alternatív adónemek (többnyire kisvállalkozások számára előnyös) – a kisvállalati adó (kiva) és a kisadózó vállalkozások tételes adója (kata) – alanyai, valamint az egyszeres könyvvitelt vezető adóalanyok képviselnek számottevő nagyságrendet. Tekintettel arra, hogy a kiva és kata alanyiság választása értékhatárhoz kötött, valamint az egyszeres könyvvitelt vezetők jelentős része szervezet, a gazdasági teljesítmény szempontjából jelentős társas vállalkozások túlnyomó része megjelenik az elemzésünkben. A csökkenés okaként azt is meg kell említeni, hogy az alapul szolgáló bevallási állomány a 2022. július 30-áig beérkezett és feldolgozott bevallási adatokat tartalmazza, amelyek száma utólag még növekedhet is (például a hibás bevallások javításával, vagy az elmaradtak pótlásával), ahogyan a bázisidőszaki adatoknál történt (ezért mutatkozik eltérés a tavalyi tárgyidőszak és az ideai bázis között).

A bevallások legnagyobb részét – 20,3 százalékát – a **kereskedelem, gépjárműjavítás** ágazatban működő vállalkozások nyújtották be, majd ezt követte az **építőipar** 14,8 százalékkal. Említésre méltó még a **feldolgozóipari**, valamint a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet** végző vállalkozások köre, ahonnan ágazatonként közel 400 darab bevallás érkezett. Előbbi vonatkozásában elmondható, hogy a szektoron belüli ágazatok belső arányai érdemben nem változtak a vizsgált időszakok között. A legtöbb vállalkozást továbbra is a fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás, a fa-, papír-, nyomdaipar, valamint az élelmiszeripar tömöríti.

Bevallások számának feldolgozóiparon belüli megoszlása

Az említett nemzetgazdasági ágakban csökkent a vállalkozások száma. Ettől függetlenül mind a feldolgozóipar, mind a kereskedelem, gépjárműjavítás produktuma továbbra is meghatározó, például az árbevétel 73,3 százaléka ezekhez a nemzetgazdasági ágakhoz köthető. Mindkét szegmensben dinamikus bővülésről beszélhetünk, elsősorban a belső piacok élénkülésének köszönhetően.

A megye húzóerejét jelentő feldolgozóiparban ugyanakkor változatlanul meghatározó a külpiaci értékesítés, amelyben 90 százalékot meghaladó részarányal rendelkeztek. A gazdasági tevékenységüket komplexebben bemutató hozzáadott érték mutatójában már sokkal jobban kidomborodott a feldolgozóipar fölénye. Ugyan bázisszintű anyagmentes termelési értéket állítottak elő, ám még így is a megye produktumának 43,6 százalékát képviselték. Érdekeség, hogy ezt a hozzáadott értéket nagyjából hasonló arányú munkavállalói létszámmal állította elő, ezért az ágazat rendkívül élőkommunikációs igényesnek tekinthető. Majd minden második megyei alkalmazottnak ez a szektor biztosít megélhetést.

A kiadvány külön taglalja az egyes **vállalkozási kategóriák** (mikro-, kis-, közép- és egyéb vállalkozások) gazdálkodási sajátosságait. Az adózók vállalati kategória szerinti megbontása a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: KKV törvény) fogalmi meghatározásai alapján, a társaságiadó-bevallásokból származó adatok (értékesítés nettó árbevétele, mérlegfőösszeg, átlagos állományi létszám) felhasználásával történt. A besorolás gazdasági mutatókon alapul, nem veszi figyelembe a vonatkozó törvény egyéb előírásait (kapcsolt vállalkozások, tulajdonosi szerkezet). A vállalkozásokat tehát a társaságiadó-bevallásokból kinyerhető létszámuk, árbevételük, illetve mérlegfőösszegük alapján kategorizálva elmondhatjuk, hogy döntő többségük (93,9 százalék) **kis-**, azon belül is **mikrovállalkozás** formájában végezte tevékenységét. A gazdálkodó szervezetek 1,1 százalékát képezték a **középvállalkozások**, míg az **egyéb vállalkozások** száma 161 darab volt.

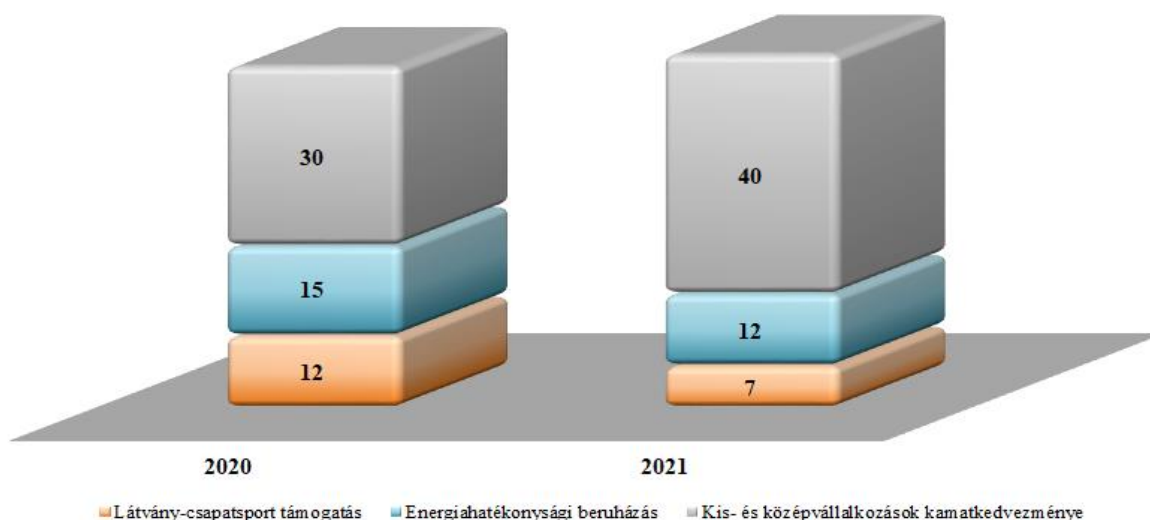
A vállalati kategória szerinti megbontás időbeli alakulását vizsgálva kiderül, hogy a tárgyidőszakban az egyéb vállalkozások nagyobb arányú csökkenése mellett a mikro- és a kisvállalkozások száma is mérséklődött, míg a középvállalkozásoké növekedett. A mikrovállalkozások 115-tel (-3,8 százalék), a kisvállalkozások 132-vel (-4,1 százalék) lettek kevesebben az előző évhez képest, míg a középvállalkozások 2-vel (+5,7 százalék) bővültek. Az egyéb vállalkozások kapcsán meg kell jegyezni, hogy az itt szerepeltetett adóalanyok nem felelnek meg a KKV törvény besorolási kritériumainak, ami annyit jelent, hogy a legjelentősebb vállalkozások (korábbi kiadványokban nagyvállalkozásként szerepeltetett, ám ilyen kategóriát a jogszabály nem definiált) mellett azok az adóalanyok is ide nyertek besorolást, amelyek a tulajdonosi szerkezetük (meghatározó állami-, önkormányzati részesedés) vagy éppen gazdálkodásuk jellege (nem profitorientált) miatt kerültek ebbe a kategóriába. A társaságiadó-bevallások jegyzett tőkére vonatkozó tájékoztató adatait a nonprofit szervezeteknek nem kell kitölteniük, ezért esetükben a jegyzett tőke megoszlása nem határozható meg egyértelműen, így ennek okán soroltuk az egyéb vállalkozások közé.

II. A megye gazdasága a társaságiadó-bevallások tükrében

A bevezetőben már említettük, hogy az elemzés 3 254 társas vállalkozás összesített adatait tartalmazza. Ezek többségében normál üzleti év szerint gazdálkodó szervezetek, ezeken kívül 7 olyan vállalkozás van a megyében, amelyek mérlegfordulónapja nem december 31-ére esik. A bevallásokból kinyert adatok alapján a teljesség igénye nélkül az alábbi megállapításokat célszerű kiemelni a megye gazdasági teljesítményét illetően:

- Az elemzéssel érintett vállalkozások nettó árbevétele 436 747 millió Ft volt, amely 10,0 százalékkal meghaladta a 2020. évi összeget. Az árbevétel és a fontosabb gazdasági mutatók növekedése a világméretű koronavírus-járvány okozta globális válság utáni gyors helyreállítás és visszarendeződés eredménye.
- Az összes üzemi bevétel összege 467 643 millió Ft-ot tett ki, amely 12,7 százalékos növekedést jelent a bázisévhez képest.
- A társas vállalkozások bevallási adatai szerint 2021-ben 446 472 millió Ft összegben számoltak el költségeket és ráfordításokat. Ez egytizedével több, mint a megelőző üzleti évben.
- A pénzügyi műveletek eredményeként 2020-ra kimutatott 5 589 millió Ft-os veszteséggel szemben 2021-ben 7 309 millió Ft-os negatív egyenleg képződött.
- A pénzügyi műveletek eredményromlását az üzemi tevékenység kedvező alakulása ellensúlyozni tudta, sőt a jelentős javulás következtében az adózás előtti eredmény 6 961 millió Ft-tal, 13 897 millió Ft-ra emelkedett.

Adókedvezmények összetétele jogcímenként (millió Ft)

- 2021-ben kevés társaság vett igénybe adókedvezményt valamilyen jogcímen, mindössze 59 millió Ft összegben, amely nagyjából az előző évi szintnek felel meg. A kis- és középvállalkozások kamatkedvezményéhez kapcsolódó adókedvezmények képezték a megyei érték döntő hányadát (67,8 százalék), nagyságrendjük egyharmadával emelkedett az elmúlt évhez képest. A látványcsapatsportok támogatására fordított összeg közel a felére, az energiahatékonysági beruházást ösztönző kedvezmények pedig 80 százalékra estek vissza. Az említetteken kívül más jogcímen nem vettek igénybe adókedvezményt a megye adóalanyai.

- Az adózók által foglalkoztatottak átlagos állományi létszáma 2021-ben 14 193 fő volt.
- Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások 9,7 százalékkal emelkedtek, így azok összege 406 ezer Ft-tal, 4 586 ezer Ft-ra nőtt.
- A 2021-es adóévben az elemzés alapjául szolgáló adózói kör közel háromnegyedénél összességében 2 442 millió Ft társaságiadó-fizetési kötelezettség keletkezett, ami 42,5 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban.
- A társaságiadó-fizetési kötelezettség és a pozitív adóalap hányadosa, azaz az átlagos adóterhelés 8,7 százalékról 8,8 százalékra emelkedett a tárgyidőszakban.
- A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások a 2021. évi adatok alapján 525 957 millió Ft-os mérlegfőösszeggel rendelkeztek, ami 15,2 százalékkal magasabb, mint a bázisévben. A vállalkozások vagyonáról – megjelenési formájuk szerint kategorizálva – elmondható, hogy jelentős a tárgyi eszközök állománya (49,4 százalék), még akkor is, ha részarányuk 0,7 százalékponttal csökkent az elmúlt évhez képest.
- A jegyzett tőke 42 097 millió Ft-os állományának 55,3 százaléka volt külföldi tulajdonban, ami a 2020. évi arányhoz képest 1,4 százalékpontos növekedést jelentett. Nemzetgazdasági viszonylatban ugyanez az arány mindössze 46,8 százalékos. Annak ellenére, hogy jelentős részarányt képvisel a jegyzett tőkén belül a külföldi tőke, a vállalkozások túlnyomó többsége belföldi tulajdonban, többnyire magánkézben van.

A vállalkozások számának csökkenése ellenére a **nettó árbevétel** 39 764 millió Ft-tal 436 747 millió Ft-ra emelkedett (+ 10,0 százalék). Ebben a dinamikus bővülésben jelentős szerepet játszott a koronavírus-járvány okozta gazdasági válságból történő gyors kilábalás. A megye csekély gazdasági súlyát érzékeltette, hogy a vállalkozások által kimutatott nettó árbevétel az országos érték 0,4 százalékát adta.

A járvány okozta gazdasági visszaesést követő fellendülés valamennyi értékesítési irányban érezte hatását. Mindez a belső fogyasztást reprezentáló **belföldi értékesítésben** 35 260 millió Ft összegű (+16,3 százalék) emelkedést jelentett a tavalyi évhez képest, az export esetében – bár ennél szerényebb mértékben, de – szintén növekményt jelentett. A **külföldi piacokon érdekelt társaságoknak** 4 504 millió Ft-tal (+2,5 százalék) bővült az értékesítésük. A kisebb mértékű gyarapodásnak köszönhetően a **kivitel** részaránya 3,1 százalékponttal, 42,3 százalékra csökkent.

Nógrád megye teljesítménymutatóinak alakulása

Megnevezés	Nógrád megye		Index	Országos		Index
	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020
Nettó árbevétel, millió Ft	396 983	436 747	110,0%	107 828 941	122 875 766	114,0%
Ebből: Export árbevétel, millió Ft	180 452	184 956	102,5%	37 797 036	42 832 527	113,3%
Belföldi értékesítés, millió Ft	216 531	251 791	116,3%	70 031 905	80 043 239	114,3%
Hozzáadott érték, millió Ft	92 226	103 304	112,0%			

A bruttó hazai termék vállalkozásszintű megfelelőjeként számontartott **hozzáadott érték** mutatója 12,0 százalékos bővülést produkált. A nemzetgazdasági trendekhez való viszonyítás viszont nem biztosított, mert a folyamatosan bővülő, eltérő szabályozást alkalmazók táborában nem minden esetben határozható meg az indikátor értéke.

A hozzáadott érték meghatározásához a nettó árbevételből kiindulva az alábbiak szerint juthatunk el: az üzemi bevételek részét képező nettó árbevétel és aktivált saját teljesítmények összegét csökkentjük az anyagjellegű ráfordítások értékével, amit növelhet még az elenyésző nagyságrendet képviselő földbérleti díj. Kétségtelen, legnagyobb részarányt a nettó árbevétel és az anyagjellegű ráfordítás képviseli.

Egy másik számítási mechanizmus megegyező eredményre vezet: az egyéb bevételekkel és ráfordításokkal korrigált üzleti eredményt növeljük az amortizáció, a személyi jellegű ráfordítások és a földbérleti díj összegével.

Az **aktivált saját teljesítmények értéke** a bázisévi csökkenés után a beszámolási időszakban kiugró mértékben, 118 millió Ft-ról 10 882 millió Ft-ra bővült, azonban az összes üzemi bevételnek így is csak a 2,3 százalékát adta.

Az **egyéb bevételek** összege 12,3 százalékkal 20 014 millió Ft-ra emelkedett, ezzel az üzemi bevételek 4,3 százalékát tette ki, amely lényegében megegyezett a bázisidőszaki szinttel.

2021-ben az **összes üzemi bevétel összege 467 643 millió Ft** volt, ami jelentős, 12,7 százalékos növekedést jelentett a bázisidőszakhoz képest. A járvány okozta válságból történő gyors kilábalás itt is éreztette hatását. A kedvezőbb makrogazdasági környezet valamennyi bevételi összetevőre pozitívan hatott, jelentősen felpörgette azokat.

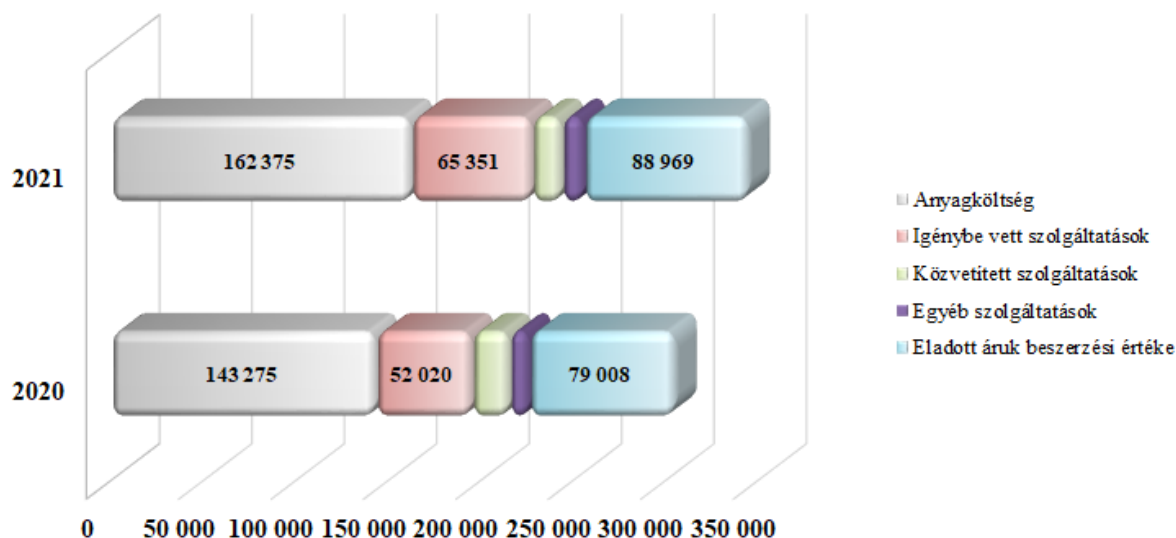
Költségek és ráfordítások költségnemek szerinti alakulása

Megnevezés	2020		2021		Index
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	2021/2020
Anyagjellegű ráfordítások	305 278	75,9%	344 832	77,2%	113,0%
Személyi jellegű ráfordítások	60 892	15,1%	65 085	14,6%	106,9%
Értékcsökkenési leírás	20 594	5,1%	22 266	5,0%	108,1%
Egyéb ráfordítás	15 653	3,9%	14 289	3,2%	91,3%
Ráfordítások összesen	402 417	100,0%	446 472	100,0%	110,9%

A társas vállalkozások 2021-ben 446 472 millió Ft összegben számoltak el költségeket és ráfordításokat. Ez 10,9 százalékkal több, mint a megelőző üzleti évben, és elmarad az üzemi bevételek növekedési ütemétől, kedvező hatást gyakorolva ezzel az üzemi eredményre. A ráfordítások több mint háromnegyedét (77,2 százalékát) az anyagjellegű ráfordítások adták, míg a személyi jellegű ráfordítások 14,6 százalékos, az értékcsökkenési leírás pedig 5,0 százalékos részesedéssel bírtak. Az egyéb ráfordítások aránya az összes üzemi ráfordításon belül mindössze 3,2 százalék.

A költségnemek dinamikáját vizsgálva kitűnik, hogy a tárgyévben az anyagjellegű ráfordítások 13,0 százalékos, a személyi jellegű ráfordítások 6,9 százalékos, valamint az értékcsökkenési leírás 8,1 százalékos növekedése mellett, az egyéb ráfordítások 8,7 százalékkal alacsonyabb szinten zártak, mint az előző év azonos időszakában.

Anyagjellegű ráfordítások alakulása (millió Ft)

A 436 747 millió Ft-os nettó árbevételnek 79,0 százalékát fedték le az anyagjellegű ráfordítások (344 832 millió Ft), amelyek bázisévhez viszonyított növekedése (+13,0 százalék) meghaladta a költségek és ráfordítások bővülésének ütemét. Az anyagjellegű ráfordításokon belül a legnagyobb részarányt az elmúlt évhez hasonlóan az anyagköltség képviselte (47,1 százalék). Nagyságrendjét tekintve nagyjából fele ekkora értéket képviselt az eladott áruk beszerzési értéke, amely nagyjából hasonló ütemben bővült, mint az anyagköltség. A társaságok a közvetített szolgáltatások értékén takarítottak meg a legtöbbet, ugyanis egyötödével kevesebbet fordítottak rá. Az ilyen mértékű visszaesés a költségszerkezeten belüli részarányukat is visszavetette a korábbi 6,7 százalékról 4,7 százalékra. Az igénybe vett szolgáltatások részaránya viszont ugyanilyen ütemben bővült, köszönhetően annak, hogy elszámolt összege egynegyedével gyarapodott.

A kis kitérő után visszatérve a hozzáadott érték még nem említett összetevőire, a földbérleti díj alig 500 millió Ft-ot képviselt az anyagmentes termelési értéken belül. A másik számolási módszer komponensei közül az egyéb bevételekkel és ráfordításokkal korrigált üzleti eredmény 1,5-szeresére emelkedett.

Mind a bevételek, mind a ráfordítások oldalán a világiárvány lecsengését követő gyors visszarendeződés generálta pozitív hatások kedvező tendenciákhoz vezettek. A hozzáadott érték kedvező alakulása annak köszönhető, hogy bevételi oldalon az aktivált saját teljesítmények értéke a szokásos mértéket meghaladó ütemben bővült. A hozzáadott érték két legjelentősebb összetevőjének, a nettó árbevételnek és az anyagjellegű ráfordításoknak az időbeli változása nagyjából semlegesítette egymást, így azok növelően nem hatottak az anyagmentes termelési érték alakulására.

A jövedelmezőség alakulása

A társas vállalkozásoknál 2021-ben **37 176 millió Ft üzemi nyereség** és **16 005 millió Ft üzemi veszteség** egyenlegeként **21 171 millió Ft üzemi eredmény** képződött, ami 8 669 millió Ft-tal, 69,3 százalékkal haladta meg a bázisidőszakét. Az üzemi eredmény tükrözi mind a bevételek, mind a ráfordítások korábbiakban kifejtett változásainak összesített hatását.

Az üzemi eredmény változásához kapcsolódóan elmondható, hogy a bázisévhez képest a nyereség növekedése (9 798 millió Ft) jelentősen meghaladta a veszteség növekedésének mértékét (1 129 millió Ft), így a tárgyévben ismét az üzemi szintű jövedelmezőség javulásának lehettünk tanúi.

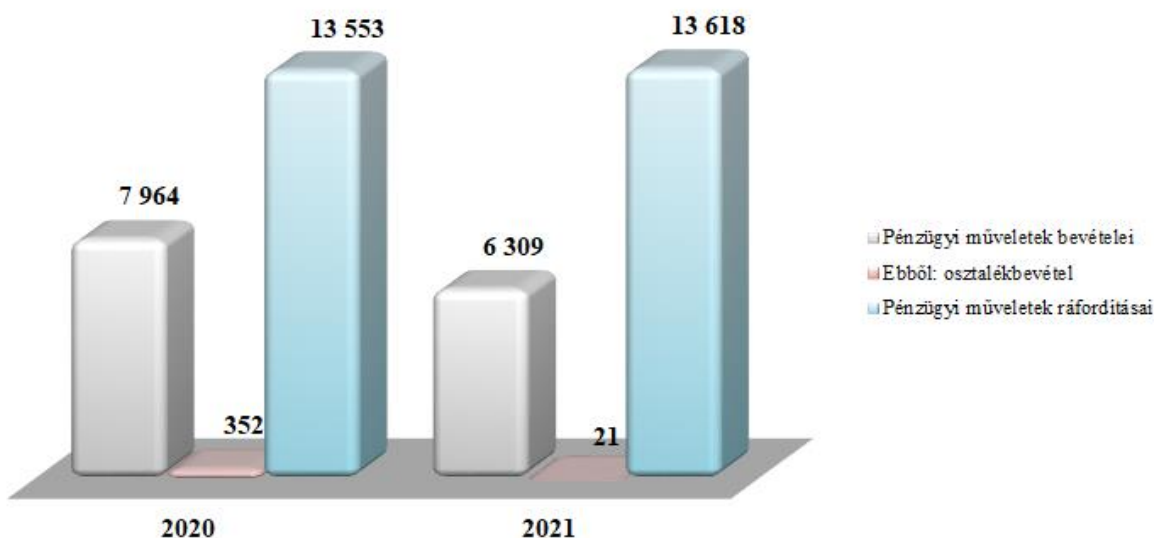
Az adózás előtti eredmény összetevőinek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	Nógrád megye		Változás
	2020	2021	2021-2020
Adózás előtti eredmény	6 936	13 897	6 961
Ebből: Adózás előtti nyereség	26 577	36 119	9 542
Adózás előtti veszteség	-19 641	-22 222	-2 581
Üzemi eredmény	12 502	21 171	8 669
Ebből: Üzemi nyereség	27 378	37 176	9 798
Üzemi veszteség	-14 876	-16 005	-1 129
Pénzügyi eredmény	-5 589	-7 309	-1 720
Ebből: Pénzügyi nyereség	1 986	1 092	-894
Pénzügyi veszteség	-7 575	-8 401	-826

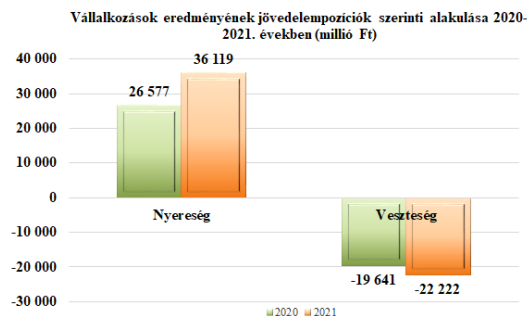
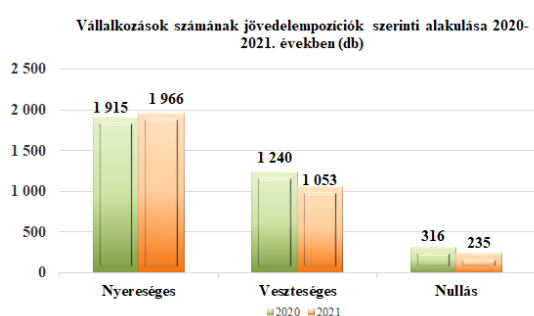
A pénzügyi műveletek eredményeként 2021-ben 1 092 millió Ft nyereség realizálódott, ami jelentős csökkenést jelentett a bázisévi 1 986 millió Ft nyereséghez képest. A pénzügyi veszteség nagyjából ugyanilyen mértékben megemelkedett, így a két összetevő negatív irányú változása 1 720 millió Ft eredményromláshoz vezetett.

Fontos azonban megemlíteni, hogy a társaságiadó-bevallások eredménykimutatás melléklete a pénzügyi műveletek eredményét alakító tényezőkről csak részben nyújt információt. Az adatszolgáltatások alapján viszont egyértelmű, hogy a negatív eredmény kiugró növekedése a bevételek 20,8 százalékos visszaesésének köszönhető.

A pénzügyi eredmény összetevőinek alakulása (millió Ft)

A fenti tételek együttes hatásaként az **adózás előtti eredmény** kiemelkedő 6 961 millió Ft-os növekedéssel 13 897 millió Ft összegben realizálódott a tárgyévben, így lényegében megduplázódott egy év leforgása alatt. Az adózás előtti nyereség 9 542 millió Ft-tal emelkedett, az adózás előtti veszteség pedig „csak” 2 581 millió Ft-tal csökkent. Azonban fontos megjegyezni, hogy a bevallás sajátosságaira tekintettel a csoportos társaságiadó-alanyok vonatkozásában az adózás előtti eredmény nem mutatható ki, ami torzíja az adatok elemzését. Többek között ez is az oka annak, hogy a jövedelmi helyzet elemzésekor kerültük a nemzetgazdasági tendenciákkal való összehasonlítást.

A 2021-es adóévben a nyereségesek száma valamelyest emelkedett, míg a veszteséges, valamint a nulla adózás előtti eredményt elérő vállalkozások száma, ha nem is azonos mértékben, de csökkent. Összesen 1 966 társaság adott számot adózás előtti nyereségről, ami 51-gyel több, mint 2020-ban. A veszteséges vállalkozások száma 1 053-ra csökkent, valamint 81-gyel kevesebben produkáltak nullás eredményt. Az átlagos nyereség adózónként 4,5 millió Ft-tal 18,4 millió Ft-ra emelkedett, míg az átlagos veszteség 5,3 millió Ft-tal 21,1 millió Ft-ra duzzadt.

A jövedelmező képesség alakulása

A **tőkearányos jövedelmezőség (ROE)** tulajdonosi szempontból talán a legfontosabb mutató, hiszen gyakorlatilag a befektetések megtérülését fejezi ki. Ezen túlmenően az osztalékfizetési képességre vonatkozóan is nyújt információt. A saját tőke megtérülési rátájaként is nevesített mutató azt hivatott kifejezni, hogy a vállalkozások a realizált nettó (adózott) eredmény révén a korábbihoz képest milyen mértékben gyarapították tőkéjüket. A ROE mutató értéke 2,8 százalékról 5,8 százalékra javult a megyében. Ennek ellenére még mindig távoli a nemzetgazdasági átlag, ráadásul ott nagyobb mértékben javult az indikátor értéke. Ez a kedvező irányú elmozdulás azonban egyáltalán nem érződött az osztalékfizetési hajlandóságon, hiszen háromtizedével alacsonyabb összeget fizettek ki, mint az előző év hasonló időszakában. A kifizetett osztalék címzettjei jellemzően belföldi tulajdonosok, zömében magánszemélyek.

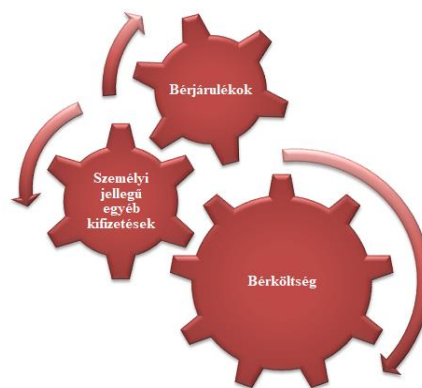
A jövedelmező képesség mutatói Nógrád megyében

Megnevezés	Nógrád megye		Index	Országos		Index
	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020
Adózott eredmény, millió Ft	5 222	11 455	219,4%	5 115 756	8 508 486	166,3%
Saját tőke, millió Ft	186 866	197 883	105,9%	67 918 396	77 489 619	114,1%
Összes eszköz, millió Ft	456 591	525 957	115,2%	189 733 535	221 672 195	116,8%
Tőkearányos adózott eredmény (ROE), %	2,8%	5,8%		7,5%	11,0%	
Eszközmegtérülési mutató (ROI), %	1,1%	2,2%		2,7%	3,8%	

Az **eszközarányos jövedelmezőség (ROI)** esetében egy célszerűen választott eredménykategóriát – jelen esetben az adózott eredményt – viszonyítjuk az összes eszközállományhoz. A mutatószám értékéből az eszközök jövedelemtermelő képességére lehet következtetni, pozitív irányú változása növekedést mutat. A mutató értékeit tekintve az eszközarányos jövedelmezőség javulása állapítható meg (1,1 százalékról 2,2 százalékra emelkedett), ami elsősorban az adózott eredmény megduplázódásának az eredménye.

Foglalkoztatási- és bérvizonyok a megyében

A **személyi jellegű ráfordítások** összege 2021-ben 6,9 százalékkal emelkedett. A 65 085 millió Ft 76,3 százalékát a **béreköltség** tette ki, mely éves alapon 8,1 százalékkal emelkedett. Ennek köszönhetően dominanciája még tovább erősödött, hiszen részaránya 1 százalékponttal nőtt a megelőző évhez képest. A béreköltséggel közel azonos ütemben bővült a **személyi jellegű egyéb kifizetések** állománya (+7,7 százalék), míg a **bérbjárulékok** 114 millió Ft-os visszaesése (-1,5 százalék) lényegében stagnálásnak minősíthető. Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások 9,7 százalékkal emelkedtek, így annak összege éves szinten 405 ezer Ft-tal 4 585 ezer Ft-ra nőtt.

Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások 9,7 százalékkal emelkedtek, így annak összege éves szinten 405 ezer Ft-tal 4 585 ezer Ft-ra nőtt.

Személyi jellegű ráfordítások alakulása

Megnevezés	2020		2021		Index
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	2021/2020
Béreköltség	45 914	75,4%	49 648	76,3%	108,1%
Személyi jellegű egyéb kifizetések	7 405	12,2%	7 978	12,3%	107,7%
Bérbjárulékok	7 573	12,4%	7 459	11,5%	98,5%
Megye összesen	60 892	100,0%	65 085	100,0%	106,9%

A megemlített tendenciák megfelelően tükrözik a nemzetgazdaságban lezajló folyamatokat, amelynek eredményeként a reálbérek dinamikus emelkedtek, míg a járulékok stagnálásán (csökkenésén) keresztül a gyakorlatban is érződött a kormány és a munkaadók között létrejött hosszú távú bérmegállapodás hatása. Ennek köszönhetően a munkavállalóknak juttatott magasabb bérekért cserébe csökkennek a vállalkozások terhei (járulékcsoökkentés).

A kettős könyvvitelt vezető normál, illetve eltérő üzleti éves adózók foglalkoztatottjainak **átlagos statisztikai állományi létszáma** 2021-ben 14 193 fő volt, ami 2,6 százalékos csökkenésnek felelt meg, amelyben szerepet játszott az alternatív adónemeket választók egyre nagyobb aránya. A megye 10 legnagyobb foglalkoztatója 2 kivétellel megegyezett a vizsgált időszakokban. Ugyanakkor esetükben azt is meg kell jegyezni, hogy az alkalmazott létszámuk 3 686 főről 3 431 főre esett vissza, nem beszélve a két évvel ezelőtti, négyezer főt meghaladó munkavállalói állományról. Ebből pedig részben arra lehet következtetni, hogy a megyében gyengült a társaságok munkahelymegtartó képessége.

A megye foglalkoztatási és bérvizonyai az országos adatok tükrében

Megnevezés	Nógrád megye		Index	Országos		Index
	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020
Bérlétszám, millió Ft	45 914	49 648	108,1%	9 708 197	10 606 010	109,2%
Átlagos állományi létszám, fő	14 567	14 193	97,4%	2 212 824	2 177 111	98,4%
Egy főre jutó bérlétszám, ezer Ft / fő / év	3 152	3 498	111,0%	4 387	4 872	111,0%

A bérlétszám és az átlagos állományi létszám hányadosaként meghatározott **bruttó átlagkereset** a két összetevő ellentétes irányú változásának köszönhetően 11,0 százalékkal emelkedett, megegyezően a nemzetgazdasági növekedési ütemmel. Ennek köszönhetően a megyei bérek nem távolodtak tovább az országos átlagtól. Mindkét időszakban egyaránt 71,8 százalékat keresték a megyében a magyarországi átlagnak. Némileg árnyaltabb a kép, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy két évvel ezelőtt ez az arány még 75 százalék fölötti volt. 2021-ben egy naptári évre vetítve már közel 1,4 millió Ft volt a különbség a két középérték között.

A vállalkozások vagyona

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások a 2021. évi adatok alapján 525 957 millió Ft **mérlegfőösszeggel** rendelkeztek, ami 15,2 százalékkal magasabb, mint a bázisévben. Eszközoldal ehhez a növekményhez mind a **befektetett eszközök**, mind pedig a **forgóeszközök** egyaránt 14,8 százalékos gyarapodással járultak hozzá. Ennek ismeretében a mérlegfőösszeghez viszonyított arányuk sem változott számottevően. A forgóeszközök közel 43 százalékos, míg a befektetett eszközök 54 százalékos súllyal szerepeltek a megyei vállalkozások vagyonában.

Eszközállomány alakulása 2020-2021. években

Megnevezés	2020		2021		Index
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	2021/2020
Immateriális javak	6 713	1,5%	12 521	2,4%	186,5%
Tárgyi eszközök	228 649	50,1%	259 977	49,4%	113,7%
Befektetett pénzügyi eszközök	13 730	3,0%	13 336	2,5%	97,1%
Készletek	59 312	13,0%	71 729	13,6%	120,9%
Követelések	78 190	17,1%	87 025	16,5%	111,3%
Értékpapírok	4 391	1,0%	2 826	0,5%	64,4%
Pénzeszközök	54 458	11,9%	63 777	12,1%	117,1%
Aktív időbeli elhatárolások	11 148	2,4%	14 766	2,8%	132,5%
Eszközök összesen	456 591	100,0%	525 957	100,0%	115,2%

A mérlegadatok alapján az immateriális javak 86,5 százalékos és a tárgyi eszközök 13,7 százalékos növekedése mellett a befektetett pénzügyi eszközök értéke 2,9 százalékkal elmaradt az előző időszak értékétől. A vállalkozások tevékenységét egy éven túl szolgáló vagyontárgyak közül kiemelkedett a tárgyi eszközök állománya, amely a mérlegfőösszeg közel felét képezte. A másik két vagyonelem részaránya a 3 százalékot sem érte el, külön-külön.

A **forgóeszközök** állománya 2021-ben 29 006 millió Ft-tal emelkedett. Az értékpapírok kivételével valamennyi aktív tevékenyen hozzájárult az állomány bővüléséhez. Az értékpapíroknál kimutatott kedvezőtlen irányú változás (-35,6 százalék) azért nem érezte érdemben a hatását, mert elhanyagolható nagyságrenddel (0,5 százalék) bírt. A követelések 11,3 százalékkal haladták meg a bázisidőszaki értéket, míg a készletek állománya ennél is kiemelkedőbb mértékben, 20,9 százalékkal múlta felül a bázisét.

A **források** szerkezetét vizsgálva megállapítható, hogy a saját forrás összege a 2020. évihez képest 6,0 százalékkal növekedett, aránya viszont 38,3 százalékra mérséklődött. Mindezzel párhuzamosan az idegen források állománya kéttizedével gyarapodott. A kötelezettségek arányának ilyen mértékű bővülése nem feltétlenül értékelendő negatív jelenségnek, ugyanakkor a mutató alakulásának megítélésakor nem szabad figyelmen kívül hagyni az idegen tőke terheit, valamint azt, hogy ezzel a vállalkozások egyre erősebben függhetnek a külső finanszírozástól.

Forrásállomány alakulása 2020-2021. években

Megnevezés	2020		2021		Index 2021/2020
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Saját forrás	189 780	41,6%	201 208	38,3%	106,0%
ebből: saját tőke	186 866	40,9%	197 883	37,6%	105,9%
célartalék	2 914	0,6%	3 325	0,6%	114,1%
Idegen forrás	237 079	51,9%	285 055	54,2%	120,2%
ebből: hátrasorolt kötelezettségek	1 946	0,4%	2 149	0,4%	110,4%
hosszú lejáratú kötelezettségek	88 957	19,5%	110 933	21,1%	124,7%
rövid lejáratú kötelezettségek	146 176	32,0%	171 973	32,7%	117,6%
Passzív időbeli elhatárolások	29 732	6,5%	39 694	7,5%	133,5%
Források összesen	456 591	193,5%	525 957	192,5%	115,2%

A forrásszerkezet elemzéséhez tartozik a **célartalékok arányának** vizsgálata is. Arányában ugyan nem, de összegében emelkedés következett be, elsősorban a vilávjárvány és a negatív makrogazdasági környezet okozta óvatosság következtében.

Saját tőke alakulása 2020-2021. években

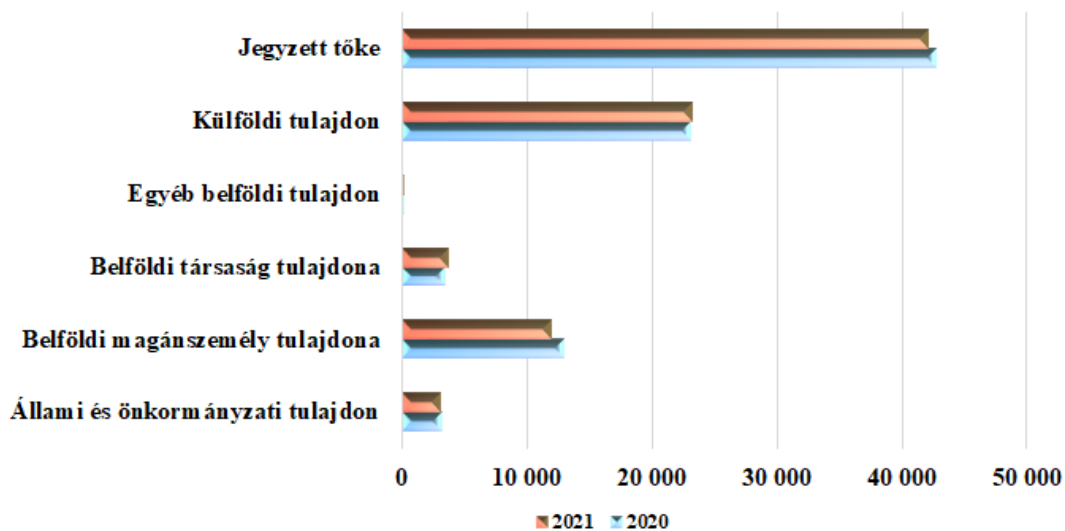
Megnevezés	2020		2021		Index 2021/2020
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Jegyzett tőke	42 682	22,8%	42 097	21,3%	98,6%
Jegyzett, de be nem fizetett tőke (-)	-61	0,0%	-58	0,0%	95,1%
Tőketartalék	80 368	43,0%	90 191	45,6%	112,2%
Eredménytartalék (+/-)	35 408	18,9%	28 513	14,4%	80,5%
Értékelési-, általános-, lekött tartalék	22 790	12,2%	25 609	12,9%	112,4%
Adózott eredmény	5 679	3,0%	11 531	5,8%	203,0%
Saját tőke	186 866	100,0%	197 883	100,0%	105,9%

A **saját tőkén** belül a megoszlási arányok nem változtak számottevően a bázisidőszakhoz képest. Egyik tőkeelemnél sem volt példa 5 százalékpontnál nagyobb eltérésre. A legdominánsabb tőketartalék állománya 12,2 százalékkal gyarapodott, amely így a saját források 45,6 százalékát képezte. Ehhez kapcsolódóan azonban meg kell jegyezni, hogy sem szavazati jog, sem osztalékfizetés iránti igény nem kapcsolódik hozzá. Figyelemreméltó, hogy duplájára emelkedett a kimutatott adózott eredmény.

Ezt azért fontos megemlíteni, mert a saját tőke változása akkor minősíthető a legkedvezőbbnek, ha „saját teljesítményből”, az adózott eredményből és ennek kapcsán az eredménytartalékból származik a tőkegyarapodás. Nógrád megyében csak részsikerről adhatunk számot, ugyanis az eredménytartalék a bázisévi 80,5 százalékára esett vissza. Az értékelési, az általános és a lekötött tartalékok állománya viszont 12,4 százalékkal gyarapodott az elmúlt évhez képest.

A **jegyzett tőke** 42 097 millió Ft értékű állományának 55,3 százaléka volt külföldi tulajdonban. Ez az arány 2020-ban 53,9 százalék volt. Azonban azt is meg kell jegyezni, amennyiben egy külföldi társaság Magyarországon bejegyzett, de teljes egészében külföldi tulajdonú leányvállalatán keresztül birtokol más társas vállalkozást, akkor az már belföldi társaság tulajdonaként jelenik meg a tényleges külföldi érdekeltség, befolyás ellenére.

Társas vállalkozások jegyzett tőkéjének tulajdonosi összetétele (millió Ft)

A külföldi tőke összegének nagy része viszonylag kevesebb számú, de tekintélyes jegyzett tőkével rendelkező adózóhoz köthető. Annak ellenére, hogy jelentős arányt képvisel a külföldi tőke a jegyzett tőkén belül, a vállalkozások túlnyomó többsége mégis teljes egészében belföldi tulajdonban van. A belföldi magánszemélyek tulajdonában álló tőkeállomány 8,5 százalékkal csökkent, ami eredményeképpen részarányuk 2,2 százalékponttal, 28,3 százalékra mérséklődött. A fennmaradó 16,5 százaléknyi tulajdonon belföldi társaságok, valamint az állami- és önkormányzati szektor osztoztak.

II.1. Ágazati sajátosságok

A megye gazdaságának általános bemutatását követően hasonló gondolatmenet mentén az ágazatspecifikus sajátosságokat taglalja az elemzés. Ez a rész az Olvasó számára sokkal informatívabb tartalommal bírhat, hiszen a megye gazdaságának legfontosabb mutatóit szegmentáltan mutatjuk be. A gazdálkodó szervezetek főtevékenységük alapján, a gazdasági tevékenységek ágazati osztályozási rendszerének (TEÁOR '08) megfelelően **15 ágazatba sorolhatók be**. A tényleges besorolási hierarchia azonban ennél jóval szélesebb, gondoljunk csak egyrészt az egyéb ágazatként említett kategóriára, amely valójában az oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás, művészet, szórakoztatás, szabadidő, egyéb szolgáltatás ágak összesített adatait tartalmazza, másrészt pedig a feldolgozóiparra, amely valójában egy rendkívül komplex iparágnak tekinthető az élelmiszeripartól kezdve a fa-, papír-, nyomdaiparon át a klasszikus „gépipari” ágazatokkal bezárólag.

A túlságos elaprózódás elkerülése érdekében ebben a fejezetben a feldolgozóipar összesített adatait használtuk fel. Összességében a megye vállalkozásainak mindössze 10,2 százaléka sorolható ide (331 db). A korábbi évek megoszlási arányai nem változtak, fő TEÁOR kódjuk alapján a feldolgozóipari társaságok 23,3 százaléka fémalapanyag-gyártással, fémfeldolgozással foglalkozott, 19,9 százaléka az élelmiszer- és dohányiparban, további 17,5 százaléka a fa-, papír- és nyomdaiparban működött. Mindössze alig egytizedük tartozott csak a tradicionális gépipari ágazatok kötelékébe, ám ettől függetlenül igen domináns szerepük volt a megyében zajló gazdasági folyamatok alakításában.

Bevállások számának feldolgozóiparon belüli megoszlása

Ágazat	2020		2021		Index
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	2021/2020
Élelmiszer, ital, dohány gyártása	70	19,5%	66	19,9%	94,3%
Textília, bőrtermék, lábbeli gyártása	16	4,5%	17	5,1%	106,3%
Fa, papír, nyomdai tevékenység	70	19,5%	58	17,5%	82,9%
Vegyianyag, termék gyártása	5	1,4%	4	1,2%	80,0%
Gumi-, műanyagtermék gyártása	17	4,7%	17	5,1%	100,0%
Nemfém ásványi termék gyártás	20	5,6%	17	5,1%	85,0%
Fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás	82	22,8%	77	23,3%	93,9%
Villamosgép, műszer gyártása	8	2,2%	6	1,8%	75,0%
Gép, berendezés gyártása	29	8,1%	29	8,8%	100,0%
Járműgyártás	8	2,2%	8	2,4%	100,0%
Egyéb feldolgozóipari tevékenység	34	9,5%	32	9,7%	94,1%
Feldolgozóipar összesen	359	100,0%	331	100,0%	92,2%

A vállalkozások számát tekintve – a feldolgozóipar mellett – kiemelkedő a kereskedelem (659), az építőipar (483), továbbá a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (369). Ez a három ágazat a feldolgozóiparral kiegészülve teszi ki a teljes adózói kör 56,6 százalékát.

A szektorok közül a kereskedelem vállalkozásainak száma csökkent a leginkább (-47), de általánosságban elmondható, hogy az ágazatok többségében csökkent, vagy stagnált a vállalkozások száma. Ebből azonban mélyreható következtetést nem érdemes levonni, tekintettel a bevezetőben már említett tényre, mely szerint a társasági adóval szemben alternatívát kínáló új adózási lehetőségek jelentős számú adózót csábítanak el az adónemtől. Ezen kívül az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a gazdaság egy világjárvány okozta válság után igyekszik rendeződni.

A teljesítménymutatók vonatkozásában két olyan ágazat – **feldolgozóipar, kereskedelem** – is felhívja magára a figyelmet, amelyek meghatározóak a megye egésze szempontjából. Ez a dominanciájuk nemcsak a teljesítményindikátorok, hanem a jövedelmezőség, a foglalkoztatás,

sőt további mutatók terén is megmutatkozott, így joggal nevezhetjük őket a **megye húzóágazatainak**.

A fentebb említett húzóágazatokban 320 448 millió Ft-os **nettó árbevétel** keletkezett, amely 10,1 százalékkal meghaladta a bázisszintű teljesítményüket. A legnagyobb részarányal bíró feldolgozóiparban hiába volt szerényebb a forgalombővülés dinamikája (+6,5 százalék), a kereskedelem 19,0 százalékos szárnyalása biztosította a húzóágazatok értékesítésének egytizedes gyarapodását. Megyei részesedésük az elmúlt évhez képest érdemben nem változott, 73 százalék közelében mozgott.

Az idei sokkal kedvezőbb makrogazdasági folyamatoknak köszönhetően szinte általános jelenség volt a nettó árbevétel emelkedése, csupán a bányászati, illetve a szállítás, raktározás ágazatokban mutatkozott némi visszaesés. A megye teljesítményére érdemi hatást nem gyakoroltak, hiszen előbbi nagyon csekély részarányal rendelkezett (0,09 százalék), míg utóbbinál mindössze 150 millió Ft-os volt a csökkenés.

Az értékesítés szerkezetéről – irányonként vizsgálva – elmondható, hogy az **export bevételek** ágazati szempontból rendkívül koncentráltak, a feldolgozóiparhoz köthető az értékesítés 91,5 százaléka. Ezen belül 35,1 százalék a járműgyártás, de jelentős még a gép, berendezés gyártása és a gumi-, műanyagtermék gyártása ágazatok külpiazi tevékenysége is, részesedésük külön-külön 15 százalék környékén mozgott.

Az export- és a belföldi értékesítés alakulása ágazati bontásban 2020-2021. évben

Ágazat	Export értékesítés					Belföldi értékesítés				
	2020		2021		Index 2021/2020	2020		2021		Index 2021/2020
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %		millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	826	0,5%	909	0,5%	110,0%	12 087	5,6%	14 013	5,6%	115,9%
Bányászat, kőfejtés	12	0,0%	0	0,0%	0,0%	176	0,1%	43	0,0%	24,4%
Feldolgozóipar összesen	163 548	90,6%	169 203	91,5%	103,5%	41 702	19,3%	49 301	19,6%	118,2%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	0,0%	0	0,0%	-	5	0,0%	0	0,0%	0,0%
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	1 844	1,0%	1 564	0,8%	84,8%	4 697	2,2%	5 105	2,0%	108,7%
Építőipar	982	0,5%	1 198	0,6%	122,0%	25 341	11,7%	26 940	10,7%	106,3%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	3 705	2,1%	2 163	1,2%	58,4%	81 964	37,9%	99 781	39,6%	121,7%
Szállítás, raktározás	5 527	3,1%	4 600	2,5%	83,2%	8 783	4,1%	9 558	3,8%	108,8%
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	106	0,1%	84	0,0%	79,2%	5 920	2,7%	6 414	2,5%	108,3%
Információ, kommunikáció	922	0,5%	3 799	2,1%	412,0%	5 645	2,6%	4 082	1,6%	72,3%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	6	0,0%	3	0,0%	50,0%	986	0,5%	1 141	0,5%	115,7%
Ingatlanügyletek	62	0,0%	2	0,0%	3,2%	5 240	2,4%	5 325	2,1%	101,6%
Szaki, tudományos, műszaki tevékenység	2 868	1,6%	1 351	0,7%	47,1%	9 395	4,3%	15 689	6,2%	167,0%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	20	0,0%	62	0,0%	310,0%	5 874	2,7%	6 946	2,8%	118,2%
Egyéb	24	0,0%	18	0,0%	75,0%	8 717	4,0%	7 453	3,0%	85,5%
Megye összesen	180 452	100,0%	184 956	100,0%	102,5%	216 532	100,0%	251 791	100,0%	116,3%
Nemzetgazdaság összesen	37 797 036		42 832 527		113,3%	70 031 906		80 043 239		114,3%
Megeye / Nemzetgazdaság		0,5%		0,4%			0,3%		0,3%	

A feldolgozóipar exportvolumenét az is jól szemléltette, hogy az értékesítési forgalmuk 77,4 százaléka országhatárainkon kívül realizálódott. A megye egészét tekintve ugyanez az arány 42,3 százalék volt. Visszatérve a 91,5 százalékos feldolgozóipari részarányra, ez a tekintélyt parancsoló érték egyben előrevetítette azt is, hogy a szolgáltató szektorban már-már elhanyagolható volt az export megyén belüli súlya. Esetükben a belföldi értékesítések domináltak.

Az export- és a belföldi értékesítés alakulása a feldolgozóiparban 2020-2021. évben

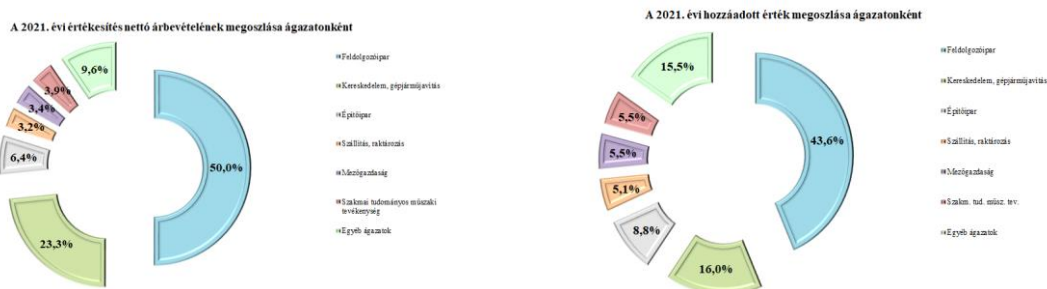
Ágazat	Export értékesítés					Belföldi értékesítés				
	2020		2021		Index 2021/2020	2020		2021		Index 2021/2020
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %		millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Élelmiszer, ital, dohány gyártása	4 348	2,7%	2 328	1,4%	53,5%	4 979	11,9%	5 276	10,7%	106,0%
Textília, bőrtérmék, lábbeli gyártása	11 895	7,3%	10 695	6,3%	89,9%	434	1,0%	550	1,1%	126,7%
Fa, papír, nyomdai tevékenység	4 023	2,5%	4 891	2,9%	121,6%	2 822	6,8%	2 533	5,1%	89,8%
Vegyianyag, termék gyártása	1 223	0,7%	1 362	0,8%	111,4%	7 016	16,8%	6 657	13,5%	94,9%
Gumi-, műanyagtermék gyártása	17 284	10,6%	27 147	16,0%	157,1%	2 329	5,6%	3 601	7,3%	154,6%
Nemfém ásványi termék gyártás	3 628	2,2%	3 397	2,0%	93,6%	3 614	8,7%	3 559	7,2%	98,5%
Fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás	16 370	10,0%	17 995	10,6%	109,9%	7 817	18,7%	13 566	27,5%	173,5%
Villamosgép, műszer gyártása	4 434	2,7%	5 456	3,2%	123,0%	986	2,4%	2 020	4,1%	204,9%
Gép, berendezés gyártása	26 849	16,4%	29 114	17,2%	108,4%	5 059	12,1%	5 536	11,2%	109,4%
Járműgyártás	71 666	43,8%	64 915	38,4%	90,6%	6 283	15,1%	5 587	11,3%	88,9%
Egyéb feldolgozóipari tevékenység	1 828	1,1%	1 903	1,1%	104,1%	363	0,9%	416	0,8%	114,6%
Feldolgozóipar összesen	163 548	100,0%	169 203	100,0%	103,5%	41 702	100,0%	49 301	100,0%	118,2%

A koronavírus-járvány okozta gazdasági válságot követő visszarendeződés az értékesítés nettó árbevételének nagyobb részét kitevő **belföldi eladások** vonatkozásában még inkább éreztette hatását. A megye egészére kimutatott 16,3 százalékos többlet leginkább a megye

húzóágazataiban realizálódott, ám egy-két kivételtől (bányászat, információ, kommunikáció) eltekintve a bővülés általános jelenség volt.

A feldolgozóipar és a kereskedelem fej-fej mellett, közel 20-20 százalékkal emelkedett, rajtuk kívül két számjegyű növekményt a mezőgazdaság, a pénzügyi, biztosítási tevékenység, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, valamint az adminisztratív és szolgáltató tevékenység ágazatai értek el. A hazai értékesítések negyztizede a kereskedelemben realizálódott. Nagyságrendileg ennek a fele volt a feldolgozóipar országhatáron belüli értékesítése. Az építőipar belföldi értékesítése a megyei átlag alatt bővült, így nem meglepő, hogy megyén belüli részaránya 11,7 százalékról 10,7 százalékra csökkent. Az agráriumban a húzóágazatokhoz hasonló nagyságrendű bővülés következett be, ebből kifolyólag a hazai eladások rangsorában közvetlenül a húzóágazatok mögött elhelyezkedve serkentette a belföldi piacot.

Az ágazati teljesítményeket legkomplexebben szemléltető **hozzáadott érték** mutatójánál az értékesítés nettó árbevételénél már felvázoltakhoz hasonló tendenciák rajzolódtak ki. Ezt a megállapítást megerősíti az a tény, hogy a forgalomnál már bemutatott szerepük miatt megnevezett húzóágazatok itt is meghatározónak bizonyultak. Összesített produktumuk a megyei érték 59,6 százalékát adta. Csak amíg a kereskedelem hozta az árbevételnél már megismert dinamikát (árbevétel: +19,0 százalék, hozzáadott érték: +38,0 százalék), addig a feldolgozóiparnál már fordított tendencia érvényesült, vagyis az árbevételnél realizált relatív növekményt az anyagmentes termelési értéknél már nem sikerült megismételni (árbevétel: +6,5 százalék, hozzáadott érték: +0,7 százalék). A húzóágazatok az értékesítés nettó árbevételének 73,4 százalékával a hozzáadott érték 59,6 százalékát állították elő. A mezőgazdaságban, illetve építőiparban viszont fordított arány érvényesült, ugyanis értékesítés 3,4, illetve 6,4 százalékával 5,5, valamint 8,8 százaléknyi anyagmentes termelési értéket állítottak elő a vállalkozások. A két húzóágazaton kívül – a mezőgazdaság, a szállítás, raktározás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek kivételével – 5 százalékot meghaladó részesedést külön-külön sem szereztek maguknak a további ágazatok. Ebből kifolyólag a dinamikus bővülés ellenére sem jutott számukra meghatározó szerep a megyében. A tercier szektor ágazatai közül a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző vállalkozások emelhetők ki, 5 646 millió Ft-os hozzáadott értéket állítottak elő, 39,6 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Hozzájuk képest az adminisztratív és szolgáltató tevékenységgel foglalkozó társaságok dinamikusabban teljesítettek (+52,7 százalék), ám ez csak arra volt elegendő, hogy csökkentsék a lemaradásukat az anyagmentes szektor éllovasától.

A hozzáadott érték – korrigált üzleti eredményből kiinduló számítás esetében – összetevői közül a megyében a legmagasabb személyi jellegű ráfordítást a feldolgozóiparban (54,0 százalék), azon belül is a járműgyártásban mutatták ki, amely azzal magyarázható, hogy a legtöbb alkalmazottat itt foglalkoztatnak a szektorban. Ugyanez a megállapítás az amortizáció esetében is megállja a helyét. Az már persze más kérdés, hogy az egyéb bevételekkel és ráfordításokkal korrigált üzemi eredményük 8 217 millió Ft-os veszteséget mutatott, amely csaknem duplájára duzzadt az előző évi értéknek. A kereskedelem is hasonló nagyságrendű korrigált üzleti eredményt realizált, csak éppen ellentétes előjellel. A 2020. évi 4 487 millió Ft nyereségüket egy év leforgása alatt 8 362 millió Ft-ig sikerült növelni. Megyei szempontból a két húzóágazat lényegében semlegesítette egymást.

Az eredmények alakulása

A megye **adózás előtti eredménye** jelentősen javult ugyan, azonban az egyes ágazatok jövedelmezősége igen változatos képet mutat. Elegendő, ha csak a két húzóágazatra gondolunk, mert amíg a kereskedelmi vállalkozások a legmagasabb pozitív adózás előtti eredményt könyvelhették el (8 195 millió Ft, +85,0 százalék), addig a feldolgozóiparban jelentős veszteségek halmozódtak fel (-6 573 millió Ft, +30,0 százalék), köszönhetően az évek óta tartó veszteséges működésnek. Amennyiben ezt a két eredményt összetevőire bontjuk, akkor igen eltérő jövedelmi helyzet adódik a két húzóágazatban. A kereskedelem jövedelmező működését teljes egészében az üzemi tevékenység eredményessége generálta, amely mellett a pénzügyi eredmény elhanyagolható volt. A feldolgozóiparban viszont az adózás előtti eredmény romlását fele-fele arányban az üzemi-, illetve a pénzügyi tevékenység okozta.

Szintén jövedelmező évet zárt még az építőipar is, a kereskedelemhez hasonló változáson ment keresztül, már ami az adózás előtti eredmény összetevőinek alakulását illeti, vagyis egy domináló üzemi eredmény (nyereség) mellett csekély pénzügyi veszteség keletkezett. Az imént említett ágazatokon kívül 1 milliárd Ft feletti pozitív adózás előtti eredményt a mezőgazdaság, a szállítás, raktározás, az információ, kommunikáció, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén tudtak kimutatni. A nem említett ágazatokról általánosságban elmondható, hogy ugyan 1 milliárd Ft feletti eredményt nem sikerült elérniük, viszont a tavalyi évben elért pozitív szaldójukat az idén is megőrizték. A pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó vállalkozások a bázisévi veszteségüket a tárgyidőszakban is „megismételték”. Így a feldolgozóiparral karöltve tartósan veszteségesen gazdálkodtak (2020-ban: -8 551 millió Ft, 2021-ben: -10 215 millió Ft). Tekintve a feldolgozóipar komplexitását, azt azért meg kell jegyezni, hogy nem általános jelenségként kell tekinteni a romló jövedelmi helyzetre, hiszen jelentősebb veszteséget csupán a járműgyártás (-10 860 millió Ft) halmozott fel a szektoron belül. Az említett járműgyártás mellett a nemfém ásványi termékek gyártásával, valamint a villamosgép és műszer gyártásával foglalkozó ágazat zárta mindkét vizsgált időszakot negatív eredménnyel, ám azok nagyságrendje a megye jövedelmi helyzetét érdemben nem befolyásolta.

Az adózás előtti eredmény összetevői közül a jelentősebb nagyságrendet képviselő **üzemi eredmény** közel 23,8 százaléka a megye húzóágazataiban képződött, viszont, ha figyelmen kívül hagynánk a feldolgozóipar 2 727 millió Ft-os veszteségét, akkor a kereskedelem a megyei érték 34,1 százalékát realizálná.

A 2020-2021. évi adózás előtti eredmény összetevőinek alakulása ágazati bontásban

Ágazat	Adózás előtti eredmény (millió Ft, %)		Változás (millió Ft)	Üzemi eredmény (millió Ft, %)		Változás (millió Ft)	Pénzügyi eredmény (millió Ft, %)		Változás (millió Ft)
	2020	2021	2021-2020	2020	2021	2021-2020	2020	2021	2021-2020
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1 096	1 867	771	1 218	1 942	724	-122	-70	52
Bányászat, kőfejtés	21	6	-15	23	8	-15	-2	-2	0
Feldolgozóipar összesen	-5 056	-6 573	-1 517	-3 415	-3 321	94	-1 641	-3 252	-1 611
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	-4	0	4	-4	-1	3	0	0	0
Vizellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	129	336	207	253	482	229	-124	-146	-22
Építőipar	3 109	3 531	422	3 153	3 569	416	-43	-37	6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	4 430	8 195	3 765	4 454	8 355	3 901	-24	-160	-136
Szállítás, raktározás	1 088	1 084	-4	1 059	1 121	62	30	-37	-67
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	188	694	506	183	706	523	6	-12	-18
Információ, kommunikáció	1 383	1 845	462	1 351	1 756	405	31	89	58
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	-3 495	-3 642	-147	155	-81	-236	-3 651	-3 560	91
Ingaatlantületek	943	966	23	976	986	10	-50	-47	3
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1 816	3 321	1 505	1 760	3 229	1 469	55	95	40
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	466	1 401	935	542	1 493	951	-76	-92	-16
Egyéb	822	866	44	794	927	133	22	-78	-100
Megeye összesen	6 936	13 897	6 961	12 502	21 171	8 669	-5 589	-7 309	-1 720

A legnagyobb összegű eredményjavulás a kereskedelmet (+3 901 millió Ft) jellemezte, amellyel szinte megduplázták az előző évi jövedelmüket.

A többi szakterületet a kiegyensúlyozottság jellemezte, 1 milliárd Ft-ot meghaladó pozitív irányú elmozdulást a vizsgált időszakok között csak a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző vállalkozásoknál tapasztalhattunk.

Összességében megállapítható, hogy a feldolgozóipart, a villamosenergia szektort, valamint a pénzügyi, biztosítási tevékenységet végzők körét leszámítva valamennyi ágazat pozitív szaldóval zárta a tárgyévét. Az üzemi tevékenység jövedelmezőségéről pedig elmondható, hogy a megye egészét tekintve a szolgáltató szektor teremtette meg a kedvező tendenciák kialakulását.

A **pénzügyi műveletek eredményeként** a 2020. évi 5 589 millió Ft-os veszteség után 2021-ben 7 309 millió Ft – szintén – negatív egyenleg keletkezett. A feldolgozóipar és a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó nemzetgazdasági ág nagyban hozzájárult az eredménykategória jelentős romlásához, tekintettel arra, hogy együttesen 6 812 millió Ft összegű veszteséggel zárták az adóévet. A pénzügyi tevékenység – az üzemi tevékenységgel szemben – már korántsem volt annyira jövedelmező. Jellemzően csekély nagyságrendje mellett jobbára veszteséget realizált. Egyenlegében nyereséget, még ha csak minimális mértékűt is, de csak a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, valamint az információ, kommunikáció ágazat realizált. A nevesített ágazatok még azzal is kitűntek, hogy mindkét vizsgált évet pozitív egyenleggel zárták.

A hatékonyság ágazati vetülete

A gazdasági tevékenység célja mindig valamilyen produktum (hozam) elérése, amihez azonban erőforrásokra van szükség. A hozam és az erőforrás-felhasználás viszonya határozza meg a tevékenység gazdaságosságát. Kedvezően alakul a gazdaságosság, ha az adott teljesítményt kisebb erőforrás-felhasználással érjük el, vagy adott erőforrás-felhasználással nagyobb hozamhoz jutunk. Összefoglalva tehát, hatékonyság alatt az erőforrások felhasználásának gazdaságosságát értjük.

Az élőmunka hatékonyságának alakulása ágazati bontásban

Ágazat	Hozzáadott érték (millió Ft, %)		Index	Átlagos állományi létszám (fő, %)		Index	Élőmunka-hatékonysági mutató (ezer Ft / fő, %)		Index
	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4 150	5 705	137,5%	685	650	94,9%	6 058	8 777	144,9%
Bányászat, kőfejtés	93	21	22,6%	10	2	20,0%	9 300	10 500	112,9%
Feldolgozóipar összesen	44 753	45 051	100,7%	6 289	6 232	99,1%	7 116	7 229	101,6%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2	0	0,0%	2	0	0,0%	1 000	-	-
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	2 567	2 515	98,0%	311	295	94,9%	8 254	8 525	103,3%
Építőipar	8 356	9 124	109,2%	1 352	1 290	95,4%	6 180	7 073	114,4%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	11 967	16 519	138,0%	1 969	1 931	98,1%	6 078	8 555	140,8%
Szállítás, raktározás	5 588	5 258	94,1%	783	684	87,4%	7 137	7 687	107,7%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 904	2 333	122,5%	586	511	87,2%	3 249	4 566	140,5%
Információ, kommunikáció	1 754	2 384	135,9%	121	141	116,5%	14 496	16 908	116,6%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	322	355	110,2%	58	57	98,3%	5 552	6 228	112,2%
Íngatlanügyletek	1 728	1 906	110,3%	284	258	90,8%	6 085	7 388	121,4%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	4 045	5 646	139,6%	519	584	112,5%	7 794	9 668	124,0%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2 167	3 308	152,7%	818	773	94,5%	2 649	4 279	161,5%
Egyéb	2 830	3 179	112,3%	780	785	100,6%	3 628	4 050	111,6%
Megye összesen	92 226	103 304	112,0%	14 567	14 193	97,4%	6 331	7 279	115,0%

Az **élőmunka-hatékonysági mutatók** adatainak dinamikus, illetőleg vállalkozások közötti összehasonlításakor tudnunk kell, hogy a termelékenység valódi színvonalát, annak változását számos torzító tényező befolyásolja (termékszerkezet eltolódása, külső kooperáció eltérő mértéke stb.). Éppen ezért olyan indikátor alakulását érdemes vizsgálni, amely lényegében független a tevékenység jellegétől, ez pedig az **egy főre jutó hozzáadott érték** mutatója.

A megyében működő vállalkozások élőmunka hatékonysága jelentős mértékben javult (+15,0 százalék). A húzóágazatok közül a feldolgozóiparban 1,6 százalékkal, a kereskedelemben pedig négytizedével emelkedett az indikátor értéke. A kereskedelemhez hasonló növekményt realizált a mezőgazdaság és a vendéglátás.

A hatékonyság szempontjából kiemelkedően teljesítő ágazatok is voltak a megyében. A bányászat, kőfejtés ágazatban már az alkalmazottanként előállított 10 millió Ft-os hozzáadott érték sem volt elérhetetlen. Az elemzés eddigi fejezeteiben nem sok szó esett az információ,

kommunikáció ágazatról. A fajlagos mutató vonatkozásában azonban mindenképpen meg kell említeni, mert a hozzáadott érték és az átlagos állományi létszám kedvező irányú változásának köszönhetően 16 908 ezer Ft/fős élőmunka-hatékonysági mutatót produkáltak, amely toronymagasan vezeti az ágazatok rangsorát a vizsgált időszakban. Bár valamennyi ágazatban javult az élőmunka hatékonysága, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és az adminisztratív, szolgáltatást támogató tevékenységeket végző ágazatokban messze a megyei átlag (7 279 ezer Ft/fő) alatt maradt a mutató értéke. Előbbi esetében érthető is a gyengélkedés, hiszen a világjárvány okozta negatív gazdasági hatások után nehezebben megy a visszarendeződés. A szállás- és vendéglátóhelyek ideiglenes bezárása miatt veszélybe került az itt dolgozók megélhetése, amit az ágazat létszámadatai is visszaigazoltak, közel tizedével kevesebb alkalmazottat foglalkoztattak. A húzóágazatok közül a feldolgozóiparban stagnáló indikátorral szembesülhettünk, mivel mind a hozzáadott érték, mind pedig munkavállalói létszám bázisszint közelében alakult. A kereskedelemben viszont ennél jóval kedvezőbb volt a helyzet, hiszen a 40,8 százalékos javulást a hozzáadott érték közel ugyanilyen arányú bővülése generálta változatlan munkavállalói létszám mellett.

A hatékonysági mutatók körében az élőmunka hatékonysága mellett fontos szerepe van a tőke hatékony működtetésének is. A bruttó termelési érték és saját tőke hányadosaként képezhető **tőkehatékonysági mutató** azt fejezi ki, hogy a vállalkozások egységnyi saját tőke felhasználással mekkora bruttó hozamot képesek elérni, de értelmezhetnénk akár a saját tőke forgási mutatójaként is. A mutató alakulását egyebek mellett jelentősen befolyásolja a végzett tevékenység tőkeigényessége, gondoljunk csak az eszközigenyes feldolgozóiparra.

A tőkehatékonyság alakulása ágazati bontásban

Ágazat	Bruttó termelési érték (millió Ft, %)			Saját tőke (millió Ft, %)			Tőkehatékonysági mutató		
	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	12 029	14 435	120,0%	17 640	18 911	107,2%	0,682	0,763	111,9%
Bányászat, kőfejtés	185	43	23,2%	599	434	72,5%	0,309	0,099	32,1%
Feldolgozóipar összesen	191 996	210 858	109,8%	78 181	81 570	104,3%	2,456	2,585	105,3%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	5	0	0,0%	10	7	70,0%	0,500	0,000	0,0%
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	5 354	5 754	107,5%	1 233	1 420	115,2%	4,342	4,052	93,3%
Építőipar	18 219	20 658	113,4%	13 111	14 832	113,1%	1,390	1,393	100,2%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	24 052	31 298	130,1%	25 245	30 667	121,5%	0,953	1,021	107,1%
Szállítás, raktározás	12 582	11 843	94,1%	5 431	5 373	98,9%	2,317	2,204	95,1%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	5 004	5 528	110,5%	2 584	3 102	120,0%	1,937	1,782	92,0%
Információ, kommunikáció	3 814	12 159	318,8%	4 593	4 739	103,2%	0,830	2,566	309,0%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	777	888	114,3%	8 447	5 287	62,6%	0,092	0,168	182,6%
Íngatlanügyletek	4 554	4 568	100,3%	14 460	13 224	91,5%	0,315	0,345	109,7%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	8 936	12 085	135,2%	7 459	9 080	121,7%	1,198	1,331	111,1%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	3 975	5 829	146,6%	3 162	4 091	129,4%	1,257	1,425	113,3%
Egyéb	6 178	6 472	104,8%	4 711	5 146	109,2%	1,311	1,258	95,9%
Megeye összesen	297 660	342 418	115,0%	186 866	197 883	105,9%	1,593	1,730	108,6%

Bruttó termelési érték = Értékesítés nettó árbevétele + Aktivált saját teljesítmények értéke - Eladott árak beszerzési értéke - Eladott (közvetített) szolgáltatások

A mutatószámában alkalmazott bruttó termelési érték a vállalkozások adott időszaki teljes hozamértékét jelenti. A tevékenység hozamértéke nem tartalmazhatja a beszerzett és változatlan formában értékesített tételeket. Ennek megfelelően a bruttó termelési érték ebből a szempontból szűkebb kategória, mint az értékesítés nettó árbevétele. Ugyanakkor figyelembe kell vennünk olyan hozamokat is, amelyek egy lassúbb folyamat eredményeként jelennek meg a következő évek ráfordításaiban. E körbe tartozik a saját előállítású eszközök értéke.

Rátérve a saját tőke forgási mutatójának ágazati szintű elemzésére, elmondható, hogy igen vegyes kép alakult ki Nógrád megyében. Az 1,730-as megyei érték 8,6 százalékos javulást produkált egy év leforgása alatt, aminek az volt az oka, hogy a szerényen növekvő saját tőke állománnyal a tavalyinál jóval magasabb termelési értéket sikerült előállítania a megye vállalkozásainak. Megyei átlagot meghaladó indikátort a feldolgozóipar mellett a vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás, a szállítás raktározás és az információ, kommunikáció ágazatok tudtak felmutatni. Ami mindenképpen kedvező, hogy az ágazatok többségében javult a mutató értéke az elmúlt évhez képest, ami azért következett be, mert a rendelkezésükre álló saját forrással rendre növekvő termelési értéket mutattak ki, vagyis a tőke gyors forgását reprezentálták. A tőkeszegény szolgáltató szférában rendre megyei átlag alatt alakult a

tőkehatékonysági mutató értéke. Nem volt ez alól kivétel a húzóágazatként emlegetett kereskedelem sem, amely hiába rendelkezett jelentős saját tőke állománnyal, azt nem a leghatékonyabban működtette, hiszen nagyjából ugyanakkora bruttó termelési értéket állítottak elő.

A foglalkoztatás és a bérezés ágazati szerkezete

A kettős könyvvitelt vezető, normál és eltérő üzleti éves gazdálkodók foglalkoztatottjainak **átlagos statisztikai állományi létszáma** 2021-ben 14 193 fő volt, ami 2,6 százalékos csökkenést jelentett. Ebben – ahogyan arra már a megyei sajátosságokat taglaló fejezet is kitért – szerepet játszott egyrészt az alternatív adónemeket választók egyre növekvő száma, másrészt pedig a hibás, vagy éppen elmaradt bevallások szokásosnál magasabb száma. Az elmúlt évhez hasonlóan a legnagyobb foglalkoztató ágazat a feldolgozóipar volt, ahol a megyei munkavállalók 43,9 százaléka, 6 232 fő dolgozott. Az ágazatban 57 fős, 0,9 százalékos visszaesés következett be. A megye legnagyobb foglalkoztatói egy-két kivételtől eltekintve, rendre a feldolgozóiparban tevékenykedtek. A feldolgozóiparon belül külön érdemes kiemelni a járműgyártást, hiszen az ide besorolt 8 vállalkozás 1 482 főnek biztosított munkalehetőséget, amely a megyei létszám 10,4 százaléka.

Foglalkoztatási- és bérvizonyok Nógrád megyében

Ágazat	Béreköltség (millió Ft, %)		Index	Átlagos állományi létszám (fő, %)			Egy főre jutó béreköltség (ezer Ft / fő / év, %)		
	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020	2020	2021	2021/2020
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 510	2 722	108,4%	685	650	94,9%	3 664	4 188	114,3%
Bányászat, kőfejtés	44	11	25,0%	10	2	20,0%	4 400	5 500	125,0%
Feldolgozóipar összesen	25 070	27 544	109,9%	6 289	6 232	99,1%	3 986	4 420	110,9%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	4	0	0,0%	2	0	0,0%	2 000	-	-
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgyűjtés	997	1 049	105,2%	311	295	94,9%	3 206	3 556	110,9%
Építőipar	3 348	3 374	100,8%	1 352	1 290	95,4%	2 476	2 616	105,6%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	4 924	5 271	107,0%	1 969	1 931	98,1%	2 501	2 730	109,2%
Szállítás, raktározás	1 743	1 613	92,5%	783	684	87,4%	2 226	2 358	105,9%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 331	1 347	101,2%	586	511	87,2%	2 271	2 636	116,1%
Információ, kommunikáció	214	319	149,1%	121	141	116,5%	1 769	2 262	127,9%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	99	105	106,1%	58	57	98,3%	1 707	1 842	107,9%
Ingtatlanügyletek	784	747	95,3%	284	258	90,8%	2 761	2 895	104,9%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1 313	1 656	126,1%	519	584	112,5%	2 530	2 836	112,1%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1 522	1 467	96,4%	818	773	94,5%	1 861	1 898	102,0%
Egyéb	2 011	2 423	120,5%	780	785	100,6%	2 578	3 087	119,7%
Megye összesen	45 914	49 648	108,1%	14 567	14 193	97,4%	3 152	3 498	111,0%
Nemzetgazdaság összesen	9 708 197	10 606 010	109,2%	2 212 824	2 177 111	98,4%	4 387	4 872	111,0%
Megye / Nemzetgazdaság	0,5%	0,5%		0,7%	0,7%		71,8%	71,8%	

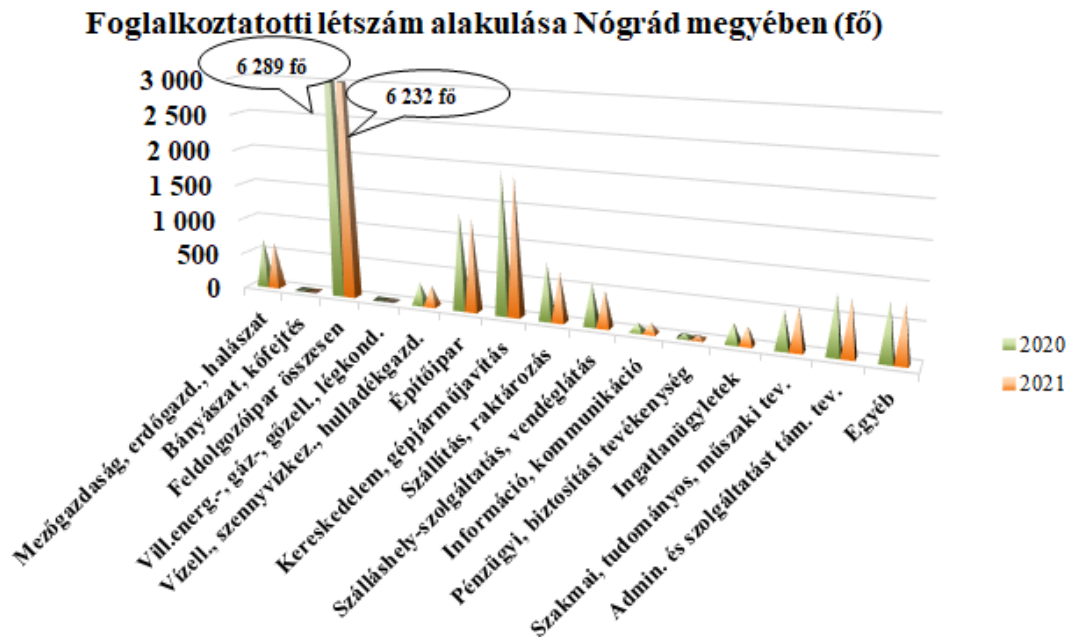
A feldolgozóipar után a második legnagyobb foglalkoztató a kereskedelem volt, ám itt is csökkent az alkalmazottak száma, igaz, csak 1,9 százalékkal. Az ágazatban jobbra az alacsony létszámmal bíró mikro- és kisvállalkozások domináltak. A megyében dolgozó minden hetedik munkavállaló a kereskedelemben dolgozott. Az említett két ágazaton kívül 1 000 fő feletti alkalmazottal csupán az építőipari vállalkozások rendelkeztek, nagyjából 60 fővel alacsonyabb munkavállalói létszámnak adtak munkát.

A munkaerő-megtartó képessége leginkább a szállítás, raktározás, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatoknak csorbult. Esetükben a 10 százalékot is meghaladta a csökkenés mértéke. Utóbbi vonatkozásában ez azért sem meglepő, hiszen a szektor a korábbi válság legnagyobb elszennedője volt, és a visszarendeződés a vártál lassabban megy végbe.

A **megyében kifizetett bértömeg** a bányászat, a szállítás, raktározás, az ingatlanügyletek, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek ágazatainak kivételével emelkedett az előző év hasonló időszakához képest. A megye húzóágazatai közül mind a feldolgozóiparban, mind pedig a kereskedelemben a megyei átlag környékén szóródott a bővülés mértéke.

A két domináns ágazat után a legtöbb bért – hasonló nagyságrendben – a mezőgazdaságban és az építőiparban fizették ki, azonban az előbbi 650 munkavállalójának, míg az utóbbi majdnem

1 300 munkavállalójának fizette azt ki. A nevesített ágazatok a megyei bértömeg 78,4 százalékát képviselték.

A bérköltség és a létszám hányadosaként meghatározott átlagbér mutatója valamennyi ágazatban meghaladta az egy évvel korábbit. Az egy dolgozóra jutó átlagbér a bányászat, kőfejtés ágazatban volt a legmagasabb (5 500 ezer Ft/fő/év), amely a megyei átlagnál több mint 1,5-szer magasabb, sőt még a nemzetgazdasági átlagot is túlszárnyalta 600 ezer Ft-tal. Messzemenő következtetést azonban nem érdemes levonni belőle, mert egyebek mellett a legszerényebb teljesítményű ágazatról van szó, amelynek mindössze 5 vállalkozása van. Bár a feldolgozóipar egészét tekintve „csak” 4 420 ezer Ft fajlagos bérköltséggel szembesülhettünk, ám ha belenézünk a feldolgozóipar belső szerkezetébe, akkor eltérőbb képet kapunk az ágazati bérvizonyokról. A vegyiparban, illetve a gumi-, műanyagtermék gyártásában, valamint a gépjárműgyártás ágazatban a nemzetgazdasági átlagnál is magasabbak a bérek (5 058 ezer Ft/fő/év, 6 185 ezer Ft/fő/év, 5 001 ezer Ft/fő/év), sőt az egész megyére nézve a gumi- és műanyagtermék gyártás területén a legkedvezőbbek a bérvizonyok. A többi feldolgozóipari ágazatban – az élelmiszeripar és az egyéb feldolgozóipar kivételével – szintén a megyei átlag felett kerestek a munkavállalók. A szokásosnál kedvezőbb kereseti viszonyokat a feldolgozóipar vonatkozásában az magyarázza, hogy a megye munkavállalóinak mindössze valamivel több, mint négytizedét alkalmazták (43,9 százalék), viszont részükre a megyei bértömeg 55,5 százalékát fizették ki. Esetükben az alacsonyabb élőlétszám-szükséglet az ágazat tőkeintenzív jellegével magyarázható.

A mezőgazdaságban a bérek 14,3 százalékkal emelkedtek. A szektor munkavállalóinak átlagkeresete 4 188 ezer Ft volt, 524 ezer Ft-tal több, mint az előző évben. A jelentősebb élőlétszám-igénylő építőiparban, kereskedelemben, szállítás, raktározás ágazatban, vendéglátásban és az összefoglaló néven nem anyagi ágazatokban rendre a megyei átlag alatt kerestek az alkalmazottak. A megyében a legkevesebbet a pénzügyi, biztosítási ágazatba sorolt gazdálkodók munkavállalói keresték. Átlagbérük alig haladta meg a megyei értéket.

II.2. A méretnagyság szerint kategorizált vállalkozások gazdasági teljesítménye

A Nógrád megyében lezajlott gazdaság folyamatokat vállalati kategóriák szerint vizsgált teljesítmények mentén mutatjuk be az alábbi fejezetben. Ahogyan a bevezetőben már utaltunk rá, az adózók méretnagyság szerinti csoportosítása a társaságiadó-bevallásokból származó adatok (értékesítés nettó árbevétele, mérlegfőösszeg, átlagos állományi létszám) felhasználásával történt.

2021. évi méretnagyság szerinti gazdasági teljesítmény Nógrád megyében

Sorszám	Mutatók		Kisvállalkozások				Középvállalkozások		Egyéb vállalkozások		Összesen	
			összesen		Ebből: Mikroállalkozások		(50-249 fő között)					
			(0-49 fő között)		(0-9 fő között)							
				Megoszl. %		Megoszl. %		Megoszl. %		Megoszl. %	Millió Ft	Megoszl. %
		1	2	3	4	5	6	7	8	9=1+5+7	10	
1	Adatszolgáltatók száma	db	3 056	93,9%	2 898	89,1%	37	1,1%	161	4,9%	3 254	100,0%
2	Nettó árbevétel + Egyéb bevételek	millió Ft	190 645	41,7%	109 991	24,1%	147 108	32,2%	119 007	26,1%	456 760	100,0%
3	Ebből: Export	millió Ft	15 990	8,6%	4 232	2,3%	75 383	40,8%	93 583	50,6%	184 956	100,0%
4	Üzemi (üzleti) eredmény	millió Ft	19 731	-	11 583	-	10 743	-	-9 303	-	21 171	100,0%
5=4/2	Bevételarányos jövedelmezőségi mutató	%	10,3%		10,5%		7,3%		-7,8%		4,6%	
6	Hozzáadott érték	millió Ft	49 344	47,8%	29 350	28,4%	38 991	37,7%	14 969	14,5%	103 304	100,0%
7	Átlagos állományi létszám	fő	6 774	47,7%	4 238	29,9%	3 750	26,4%	3 669	25,9%	14 193	100,0%
8	Bérlétszám	millió Ft	17 978	36,2%	10 138	20,4%	18 043	36,3%	13 627	27,4%	49 648	100,0%
9=8/7	Egy főre jutó bérlétszám	eFt/fő/év	2 654		2 392		4 811		3 714		3 498	
10=6/7	Élőmunka-hatékonysági mutató	eFt/fő	7 284		6 925		10 398		4 080		7 279	
11=4/8	Bérlétszám (üzleti) jövedelmezőség	%	109,8%		114,3%		59,5%		-68,3%		42,6%	
12	Jegyzett tőke	millió Ft	17 911	42,5%	13 310	31,6%	15 282	36,3%	8 904	21,2%	42 097	100,0%
13	Saját tőke	millió Ft	104 759	52,9%	68 847	34,8%	56 506	28,6%	36 618	18,5%	197 883	100,0%
14=13/12	Saját tőke/Jegyzett tőke	%	584,9%		517,9%		369,8%		411,3%		470,1%	
15	Külföldi tőke	millió Ft	3 719	16,0%	1 423	6,1%	13 920	59,8%	5 633	24,2%	23 272	100,0%
16=15/12	Külföldi tőke/Jegyzett tőke	%	20,8%		10,7%		91,1%		63,3%		55,3%	
17=18+19	Megtérülés: Hozam	millió Ft	21 952	-	11 654	-	14 459	-	-2 690	-	33 721	100,0%
18	Ebből: Adózott eredmény	millió Ft	14 190	-	6 871	-	8 342	-	-11 077	-	11 455	100,0%
19	Amortizáció	millió Ft	7 762	34,9%	4 783	21,5%	6 117	27,5%	8 387	37,7%	22 266	100,0%
20=17/13	Hozam/Saját tőke	%	21,0%		16,9%		25,6%		-7,3%		17,0%	

A vállalati kategória szerinti csoportokat vizsgálva kiderül, hogy a megyében működő vállalkozások jelentős része – 93,9 százaléka – kisvállalkozási, azon belül is jobbra mikrovállalkozási formában (89,1 százalék) végezte tevékenységét. A középvállalkozások részaránya alig érte el az 1 százalékot, az egyéb vállalkozásoké pedig 5 százalék alatt maradt. Számosságában hiába jelentős a mikro- és kisvállalkozói kör, a megye gazdasági teljesítményéből mindössze 20-50 százalékban részesedtek. Ugyanez a kapcsolat a közép- és egyéb vállalkozások csoportjainál fordítottan érvényesült, a vállalkozások csekély számosságával domináns gazdasági teljesítmény párosult.

A mikro- és kisvállalkozói kör elsődlegesen a szolgáltató szektorban, azon belül is a kereskedelem (621), az építőiparban (451) koncentrált, vagy éppen szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet (356) végzett. A középvállalkozások alacsony számuk miatt nem jelentek meg minden ágazatban, a 37 vállalkozásból 25 a feldolgozóipar körébe tartozott, ketten mezőgazdasággal foglalkoztak, a többiek alapvetően szolgáltató tevékenységet végeztek.

A gazdálkodói kör 4,9 százalékát képviselő egyéb vállalkozások körében teljesítményükben kevésbé, számukban annál inkább a tercier szektor vállalkozásai domináltak. A 161 társaságból 130 valamilyen nem anyagi tevékenységet végzett, míg a megye gazdasági produktumát alapjaiban meghatározó vállalkozások jellemzően a feldolgozóiparban tevékenykedtek közülük, mindössze 7-en. Előfordulásukat tekintve közel hasonló nagyságrendet képviseltek ezek a gazdálkodók a mezőgazdaság és a kereskedelem területén.

A teljesítménymutatók között számotartott **nettó árbevétel** tekintetében a kisvállalkozói kör realizálta a megyei érték 41,7 százalékát. Árbevételük 6,8 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbit, elsősorban a hazai értékesítés 8,4 százalékos bővülésének köszönhetően. Kivitelük nem tekinthető számottevőnek, amely egy év leforgása alatt tovább csökkent 7,5 százalékkal. A közép- és egyéb vállalkozások már kétszámjegyű növekményt produkáltak a nettó árbevétel vonatkozásában. Csupán összetételbeli különbségek adódtak a két kör között. Előbbinél a belföldi értékesítés, míg utóbbinál a kivitel szárnyalt.

Üzemi bevételek vállalati kategória szerinti alakulása (millió Ft, %)

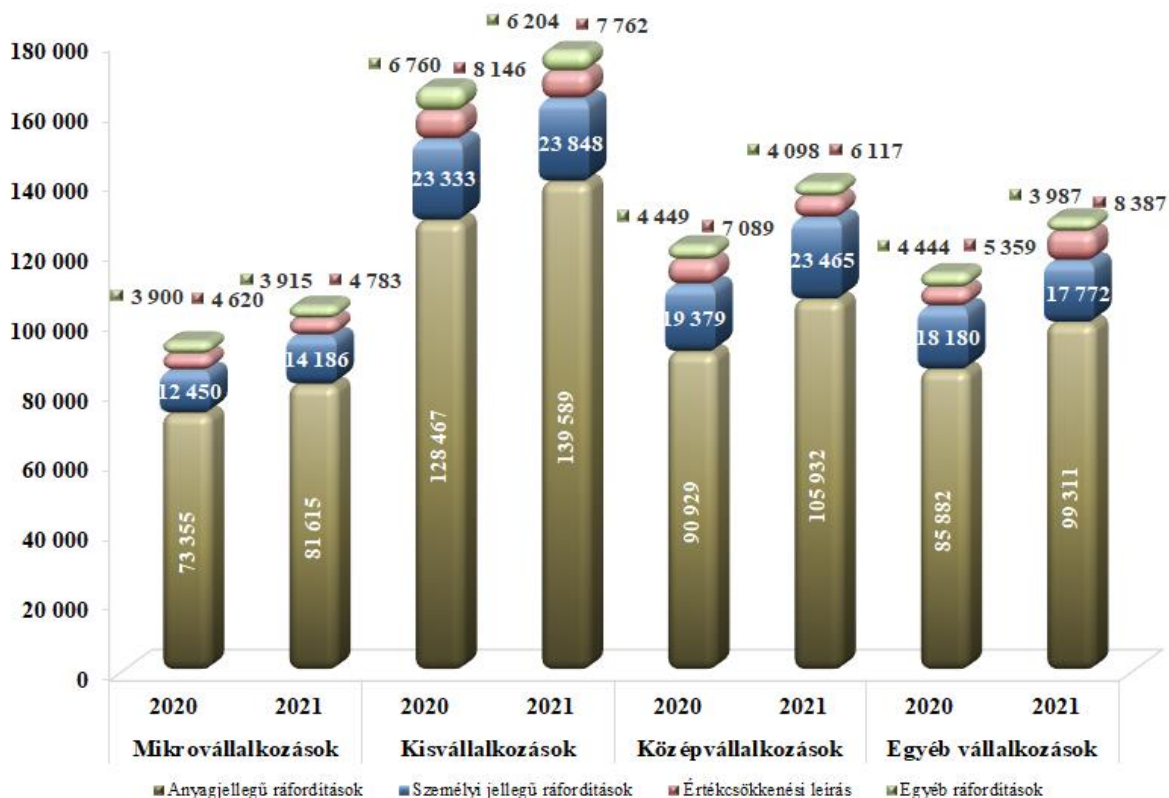
Üzemi bevételek	Mikrovállalkozások			Kisvállalkozások			Középvállalkozások			Egyéb vállalkozások		
	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020
Export bevétel	4 922	4 232	86,0%	17 295	15 990	92,5%	79 667	75 383	94,6%	83 490	93 583	112,1%
Belföldi értékesítés	91 861	100 474	109,4%	153 190	166 028	108,4%	45 150	66 212	146,6%	18 191	19 551	107,5%
Aktívált saját teljesítmények	437	6 092	1394,1%	992	6 490	654,2%	-176	3 248	-	-698	1 145	-
Egyéb bevételek	5 924	5 285	89,2%	9 204	8 627	93,7%	3 284	5 513	167,9%	5 330	5 873	110,2%
Üzemi bevételek összesen	103 144	116 083	112,5%	180 681	197 135	109,1%	127 925	150 356	117,5%	106 313	120 152	113,0%

Az értékesítés nettó árbevételének szerkezetéről elmondható, hogy a magasabb besorolással jellemzően együtt jár az exportbevételek arányának növekedése is, így a mikrovállalkozásoknál 4,0 százalék, a kisvállalkozásoknál 8,8 százalék, a középvállalkozásoknál 53,2 százalék, az egyéb vállalkozásoknál pedig 82,7 százalék az export aránya. Az egyéb vállalkozások kivitele több mint egytizedével bővült, míg a többi körnél 5-14 százalékkal elmaradt a bázisidőszaki értékétől.

Az üzemi bevételekkel szembeállított **üzemi ráfordítások** valamennyi vállalati kategóriában megemelkedtek. A ráfordítások vizsgálatakor kitűnt, hogy a mikro- és kisvállalkozásoknál megyei átlagot meghaladó az anyagjellegű ráfordítások aránya (78,1, illetve 78,7 százalék), míg a közép- és egyéb vállalkozásoknál ugyanez igaz a személyi jellegű ráfordításokra. Utóbbi természetesen az átlagnál kedvezőbb bérvizonyokkal magyarázható.

A legcsekélyebb részarányt képviselő értékcsökkenési leírás és egyéb ráfordítás aránya valamennyi vállalkozói körnél a megyei átlag (5,0 százalék, illetve 3,2 százalék) környékén alakult. A ráfordítások összesített nagyságrendjén is érződik a kisvállalkozások dominanciája. Valamennyi összetevő alakulásában az élen jártak, ami azért sem meglepő, mivel ők tömörítik a legtöbb gazdálkodót (3 056), ők foglalkoztatják a legtöbb alkalmazottat (6 774 fő), és a legértékesebb eszközállománnyal (221 405 millió Ft, a megyei érték 42,1 százaléka) is ez a vállalkozói kör rendelkezik.

Üzemi ráfordítások megoszlása vállalati kategóriánként (millió Ft)

Az értékesítés nettó árbevételéből meghatározható **hozzáadott érték** a KKV szektorban megyei átlagot meghaladóan bővült. A legfeljebb 49 főt foglalkoztató vállalkozások a megyei

hozzáadott érték 47,8 százalékát állították elő, 1 százalékponttal növelve a bázisidőszaki részarányukat.

A középvállalkozások 38 991 millió Ft-os hozzáadott értéket mutattak ki bevallási adataik alapján, amely 15,3 százalékkal volt magasabb a 2020. évi értéknél. Az egyéb vállalkozói kör anyagmentes termelési értéke bázisszinten alakult, elsősorban az indikátor ráfordítás összetevőjének gyorsabb ütemű emelkedése miatt.

A jövedelmezőségi mutatószámok tekintetében elmondható, hogy az egyéb vállalkozói kör kivételével valamennyi vállalkozási kategória pozitív adózás előtti eredménnyel zárta a 2021-es évet. A kisvállalkozások 23 652 millió Ft nyereség és 7 847 millió Ft veszteség egyenlegeként 15 805 millió Ft-os pozitív eredményt realizáltak, amely hattizedével magasabb a bázisidőszak adatnál.

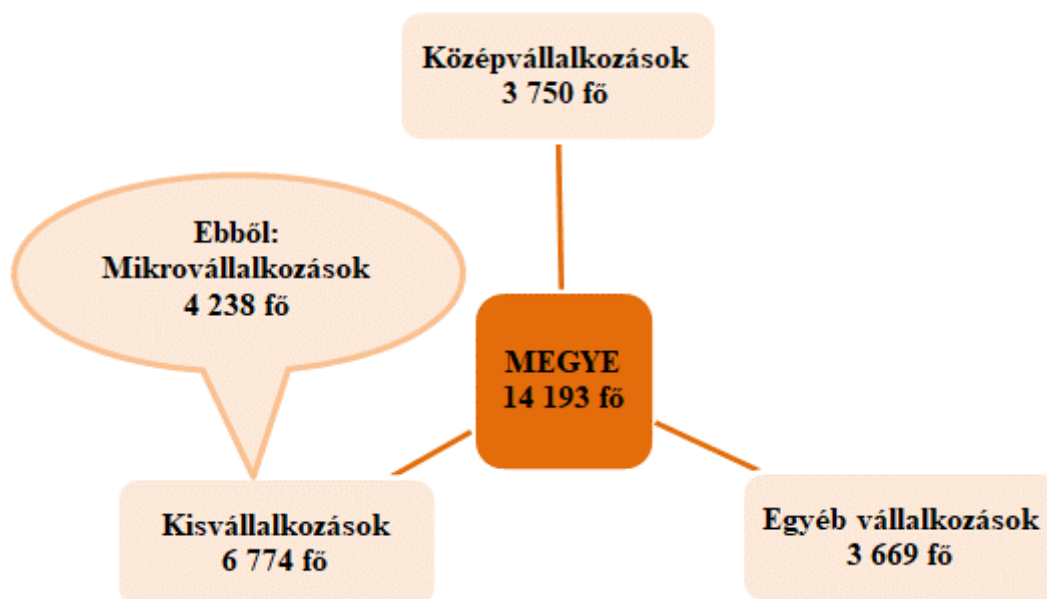
A középvállalkozások jellemzően nyereséggel zárták a 2021. évet, annak tömege 62,5 százalékkal volt magasabb az előző évi értéknél. A veszteséges vállalkozások a megyei negatív eredmény 8,4 százalékát tudhatták magukénak.

Az egyéb vállalkozások szintén jelentős hatást gyakoroltak a megye jövedelmi helyzetére, csak sajnos ellentétes irányba. A nyereségnek mindössze 4,3 százalékát mutatták ki könyveikben, míg a veszteségből 56,3 százalékos részt vállaltak.

Vállalati kategória szerint vizsgálva az adózás előtti eredmény összetevőit, megfigyelhető, hogy a bázisévhez képest az üzemi és a pénzügyi tevékenység jövedelmezősége ellentétesen alakult a KKV szektorban. Javuló üzemi eredmény mellett 5 625 millió Ft pénzügyi veszteséget könyveltek el, 16,3 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Általánosságban elmondható, hogy a jövedelmező üzemi tevékenység bőven ellensúlyozta a pénzügyi tevékenység kedvezőtlen alakulását, ráadásul a legnagyobb pénzügyi veszteséget felhalmozó kisvállalkozói kör még mérsékelni is tudta annak nagyságát.

A megye gazdasági teljesítményét alapjaiban meghatározó egyéb vállalkozói kör mindkét tevékenysége veszteséget halmozott föl, s a vizsgált időszakban egyiket sem sikerült mérsékelni. Az üzemi eredményük közel egynegyedével romlott, pénzügyi veszteségük is több mint duplájára emelkedett.

Foglalkoztatotti létszám megoszlása vállalati kategóriánként

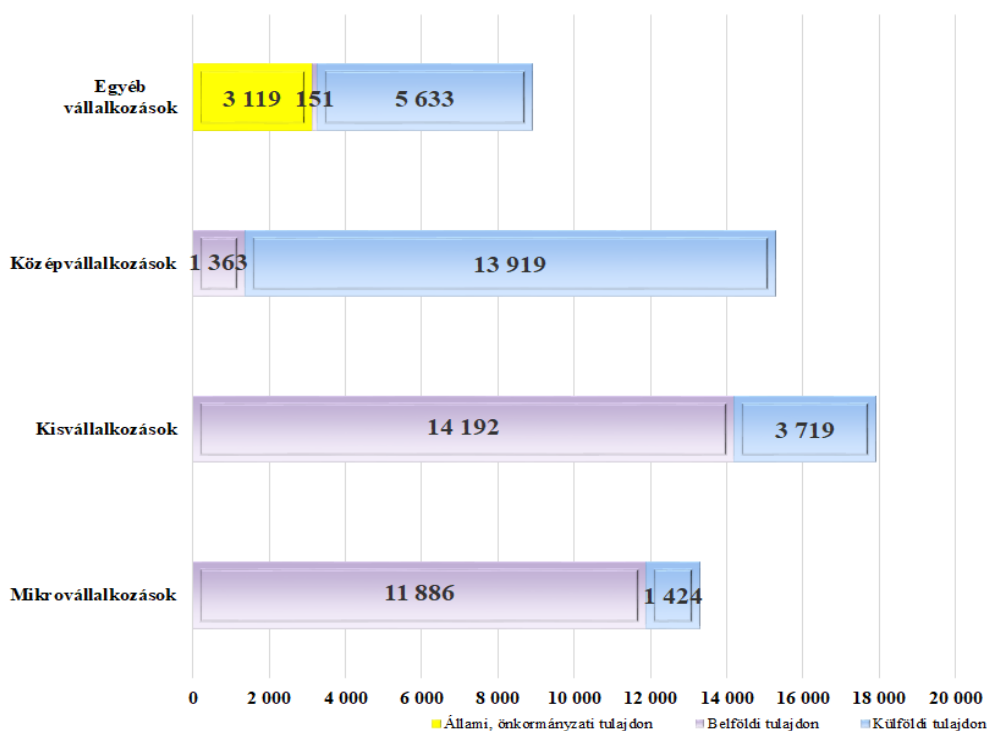

A domináns gazdasági teljesítményeknek köszönhetően a legtöbb munkavállalót (6 774 fő) a kisvállalkozások alkalmazták. Számuk 6,2 százalékkal csökkent ugyan, de még így is 47,7 százalékos megyei részesedéssel bírtak a foglalkoztatás terén. Ez a visszaesés nem a munkaerő-

piaci helyzet romlását vetítette előre, hanem egész egyszerűen arról van szó, hogy az elmúlt években a kisvállalkozások közül egyre többen már nem a társasági adó rendelkezései szerint teljesítették adókötelezettségeiket, hanem áttértek számukra egyszerűbb adózási alternatívákra.

Nagyjából fele ekkora munkaerő-állománnyal működött külön-külön a közép- és az egyéb vállalkozói kör. Utóbbinál szintén csökkent a foglalkoztatottak száma, közel azonos ütemben, mint a kisvállalkozásoknál, előbbinél viszont egy 300 főt meghaladó gyarapodás ment végbe, amely részben összefüggésbe hozható azzal, hogy kettővel bővült a vállalkozások száma. A létszám vonatkozásában kirajzolódott negatív tendenciák nem éreztették hatásukat. Valamennyi vállalkozói körnél bővült a kifizetett bértömeg nagysága. Itt is érdemes kiemelni a középvállalkozói kört, hiszen 18,8 százalékkal növelték a kifizetett bérek összegét, így bérköltségük a kisvállalkozások szintjére emelkedett (2020-ban még 5,4 százalékpont volt a különbség a kis- és a középvállalkozói kör között az előbbi javára). Éppen a fenti hatásokból kiindulva a bérköltség és a létszám arányával meghatározható átlagkereset a kisvállalkozásoknál 8,4 százalékkal, míg a középvállalkozásoknál 8,6 százalékkal bővült. A középvállalkozások mellett az egyéb vállalkozások munkavállalói is megyei átlag felett kerestek, mindez forintosítva azt jelentette, hogy e társaságok dolgozói éves szinten 1 313 ezer, illetve 216 ezer Ft-tal kerestek többet a megyei középértéknél. A szerényebb béreket kínáló kisvállalkozásoknál dolgozók a megyei átlag alig háromnegyedét keresték 2021-ben.

Társas vállalkozások jegyzett tőkéjének megoszlása tulajdonosi szerkezet szerint (millió Ft)

A vállalkozói körök tőkeigényét szemléltető tőkeellátottság mutatója – a kisvállalkozásokat leszámítva – jellemzően romlott. A legkedvezőbb vagyoni helyzetben a mikro- és kisvállalkozások voltak, esetükben a teljes forrásállományra vetített saját tőke mutatója közelített az 50 százalékhoz, míg a másik két állománynál a 40 százalékot sem érte el az indikátor értéke.

A társaságok jegyzett tőkéjének tulajdonosi szerkezet szerinti összetételéről elmondható, hogy a mikro- és kisvállalkozások körében a belföldi, míg a közép- és az egyéb vállalkozói körökben a hazai tulajdon helyett a külföldi szerepvállalás került előtérbe. A középvállalkozások jegyzett tőkéjének 91,1 százaléka külföldi kézben volt, míg a megye egészét tekintve ugyanez az arány 55,3 százalékot tett ki. Az egyéb vállalkozói körben a külföldi tulajdon mellett az állami- és

önkormányzati szerepvállalás dominált. Ez utóbbi azzal magyarázható, hogy az összes olyan gazdálkodó, amelynél a jegyzett tőkének legalább az egynegyede állami, önkormányzati tulajdonból származott, az egyéb vállalkozások közé sorolódtak.

A vállalkozások az eredményes működés érdekében igyekeztek a forrásaikat hatékonyan felhasználni. Erre utal a hozamnak a saját tőkére vetített aránya, melynek értéke a középvállalkozások körében alakult a legkedvezőbbben, 25,6 százalékos arányával a megyei átlagot közel 9 százalékponttal szárnyalva túl. A középvállalkozások mögé a kisvállalkozások kerültek, hiszen esetükben látványosan javult a mutató értéke (15,8 százalékról 21,0 százalékra), ezzel pedig már a megyei átlagot (17,0 százalék) is meghaladták. Az előbbiekből már lehet következtetni arra, hogy az egyéb vállalkozások körében messze nem volt ennyire kedvező a helyzet. Az adózott eredmény visszaesése e mutató alakulására is jelentős hatással volt, hiszen a saját forrásállományukat veszteségesen működtették.

II.3. A TOP 50-es vállalkozói kör szerepe Nógrád megye gazdaságában

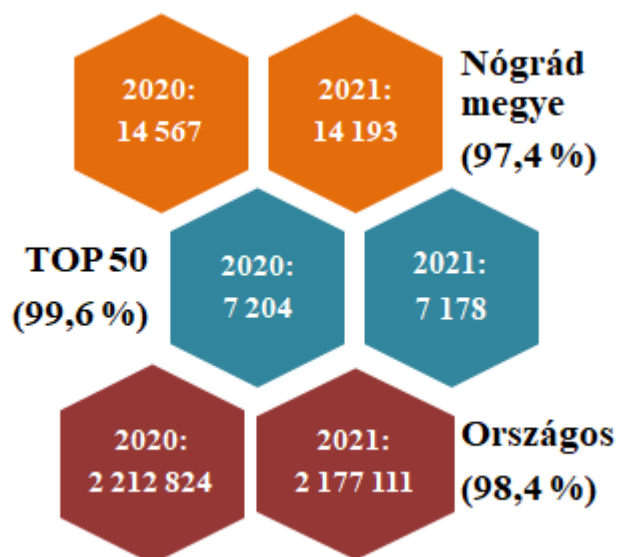
Ebben az alfejezetben az értékesítés nettó árbevétele és az átlagos állományi létszám nagysága alapján rangsorolt 50 legnagyobb vállalkozás megyén belüli szerepét, valamint önmagukhoz mért változásukat mutatjuk be.

A TOP 50 vállalkozások súlya a megyei teljesítményben és termelési tényezőben

Megnevezés	Mértékegység	Nógrád megye		Index	TOP 50		Index	TOP 50 részaránya	
		2020	2021	%	2020	2021	%	2020	2021
		1	2	3=2/1	4	5	6=5/4	7=4/1	8=5/2
Adatszolgáltatók száma	Db	3 471	3 254	93,7%	50	50	100,0%	1,4%	1,5%
TERMELESI TÉNYEZŐ									
Átlagos állományi létszám	Fő	14 567	14 193	97,4%	7 204	7 178	99,6%	49,5%	50,6%
TELJESÍTMÉNYMUTATÓ									
Nettó árbevétel	Millió Ft	396 983	436 747	110,0%	247 053	272 945	110,5%	62,2%	62,5%

A 2021-es évet jellemző gazdasági teljesítmény – nettó árbevétel – dinamikája kedvezően alakult a TOP 50 vállalkozásoknál. A 10,5 százalékos bővülés gyakorlatilag megegyezett a megyei szinten realizálttal. Fontos hangsúlyozni, hogy az 50 legnagyobb vállalkozás gazdasági súlyából adódóan jelentős alakító tényezője volt Nógrád megye gazdaságának a vizsgált időszakban. A nettó árbevétel 62,5 százalékát a TOP 50 produkálta, ami az előző évhez képest 0,3 százalékos növekedést ért el, az ebben a körben tevékenykedő vállalkozások teljesítményének javulása miatt. Ebben a folyamatosan változó gazdasági helyzetben 9 olyan társaság volt, amelynél a 10 milliárd Ft-ot is meghaladta az éves nettó árbevétel. Az idén közel 1,7 milliárd Ft-os nettó árbevételtől lehetett felkerülni a toplistára.

Az átlagos állományi létszám alakulása és változása (fő; előző év = 100 %)

A megyei munkavállalók 50,6 százalékának a TOP 50 vállalkozásai nyújtottak munkalehetőséget. Az 50 vállalkozásból mindössze egy olyan volt, amely 500 fő feletti létszámot foglalkoztatott. A megyében egyetlen vállalkozás, így a toplistások sem rendelkeztek 1 000 főt meghaladó létszámmal. Elnézve a megyei szinten kimutatott 2,6 százalékos visszaesést, látható, hogy azt a TOP 50 körön kívüli vállalkozások létszámváltozásai idézték elő. A kiemelt vállalkozások kapcsán a létszám stagnálásáról lehet beszámolni.

A TOP 50 ágazati differenciáltsága

A két indikátor alapján elvégzett rangsorolás közel 60 százalékban ugyanazokat a vállalkozásokat tartalmazza, ám mivel a dominánsabb vállalkozások a nettó árbevétel szerinti toplistán szerepelnek, ezért az ágazati tagoltságot is ezen állomány alapján vizsgáltuk. A megye ágazati sajátosságainak ismertetésekor külön kiemelendő a feldolgozóipar és a kereskedelem, mint húzóágazatok, hiszen olyan gazdasági teljesítménnyel bírtak, amelynek komoly kihatása volt a megye egészére nézve. Nem volt ez másképp a TOP 50-es gazdálkodói körben sem, sőt itt még koncentráltabb a húzóágazatok szerepe. Az értékesítés nettó árbevétele szerinti rangsorban szereplő cégek közül 30 a feldolgozóiparban, 10 a kereskedelemben tevékenykedett. A fennmaradó 10 helyen a mezőgazdaság, a vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás, az építőipar, a szállítás, raktározás, az információ, kommunikáció és a szakmai tudományos, műszaki tevékenység osztoztak. Ha kicsit szűkítjük a kört, a TOP 10-be csak feldolgozóipari és kereskedelmi társaságok kerültek be 7:3 arányban.